

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890.

Första Kammaren.

N:o 29.

Onsdagen den 30 April, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 22 och 23 i denna månad.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, lektoru m. m. *Abraham Rundbäck*, som är konvalescent efter en svår sjukdom, bör befrias från riksdagsgöromål under de sista veckorna af innevarande riksdag, intygas på heder och samvete.

Stockholm den 25 april 1890.

R. M. Bruzelius,
Med. Professor.

På begäran af herr *Rundbäck* beviljades honom ledighet från riksdagsgöromålen under två veckor från och med den 9 nästinstundande maj.

Anmälades och bordlades:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 12, i anledning af väckt motion om tillägg till § 16 regeringsformen;

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förnyade förordningar angående Sveriges allmänna hypoteksbank och angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända;

Första Kammarrens Prot. 1890. N:o 29.

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 10, angående stämpelafgiften;

n:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förändrade bestämmelser i fråga om denaturering af bränvin; samt

n:o 12, angående vilkoren för tillverkning af bränvin;

lagutskottets utlåtande n:o 49, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till ändring i strafflagens bestämmelser i fråga om ådömande af frihetsstraff; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 6, i anledning af väckt motion angående inskränkning i den rätt till försäljning af maltdrycker, som tillkommer tillverkare af sådana drycker;

n:o 7, i anledning af väckt förslag beträffande nattåg å norra stambanan;

n:o 8, i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Konungen i fråga om vissa grunder för en blifvande lag om ålderdomsförsäkring; och

n:o 9, i anledning af förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om tillägg till § 15 i gällande folkskolestadga.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 35, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i vilkoren för öfverlåtelse till Göteborgs stad af eganderätten till kronans andel i förra ostindiska kompaniets fastighet i nämnda stad.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 235, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 29, i anledning af herr G. Eriksons i Myckelgård motion om utsträckning till samtliga lappområden i riket af gällande förbud emot införsel af spirituosa i lappmarkerna:

Herr Reuterswärd: Jag anhåller, att det nu upplästa protokollsutdraget från Andra Kammaren måtte remitteras till Första Kammarens andra tillfälliga utskott.

På gjord proposition bifölls denna hemställan.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran sammansatta banko- och lagutskottets den 26 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 1.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda betänkande n:o 7, angående tullbevillningen.

1 punkten.

*Ifrågasatt för
höjning af
tullen å vissa
lyxartiklar
m. m.*

Friherre Klinckowström: Herr grefve och talman, mine herrar! Vid riksdagens början väckte jag en motion, som innehöll bland annat äfven förslag till ökade införselstullafgifter på lyx- och öfverflödsvaror, deraf de flesta voro beroende på den tariffhandelstraktat, som de förenade rikerna afslutat med Frankrike. Jag får börja med att tacka bevillningsutskottet för de ord, hvarmed det börjat motiven för afstyrkandet af denna del af min motion för närvarande, nemligen att *utskottet anser, i likhet med motionären, att lyx- och öfverflödsvaror böra draga en högre tull än den nu gällande.*

Med afseende på hvad sedermera i Riksdagen förekommit rörande dessa handels- och tullfrågor, hvaribland främst ju sättes regeringens uttalande genom sin främste man inom Riksdagen rörande franska handelstraktaten, och på de skäl, som här af utskottet blifvit framställda, medgifver jag, att utskottet har haft rätt att icke för närvarande behandla denna del af min motion. Jag har derfor icke något yrkande att för närvarande göra i denna fråga, men hoppas att ett blifvande bevillningsutskott måtte taga i betraktande och fästa afseende vid de förökade afgifter på nu nämnda artiklar, som jag i denna motion afgifvit, och det blifvande bevillningsutskottet måste naturligtvis vid nästa riksdag behandla dessa artiklar i sammanhang med, såsom vi litet hvar hoppas, franska handelstraktatens uppsägning.

Jag har intet yrkande att göra.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemställt.

2 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
fläsk, andra
slag än rökt*

3 punkten.

Herr Gahn: Herr grefve och talman, mine herrar! Det är visserligen med ganska liten förhoppning att få någon ändring i utskottets beslut, som jag tager till orda i denna fråga. Jag gör det dock å arbetarnes vägnar för att nedlägga en protest mot de tullsatsen, som åsatts å fläsk vid införsel.

De personer, som bo i bergslagsorterna och norra delen af landet, känna väl till, huru viktigt det så kallade amerikanska fläsket är för arbetarebefolkningens lefnadsbehof. Den tull, som nu är åsatt amerikanskt fläsk, eller 20 öre per kilogram, utgör 40 proc. af varans värde vid inköp. Man borde finna, att en sådan tillsats på en af de nödvändigaste lefnadsförnödenheterna för arbetarebefolkningen är orimlig; och den är högre än på många öfverflödsartiklar. Första Kammaren har ju i allmänhet motsatt sig hvarje utvidgning eller sänkning nedåt af rättigheten att deltaga i riksdagsmannaval och således uteslutit från rättigheten att göra sina röster hörda inom riksdagen hela den klass af arbetare, som beröres af denna tullsats. Jag tror, att det då borde vara Första Kammarens moraliska pligt att se till och skydda dessa personers intressen. Det gör kammaren icke, då den lägger en dylik orimlig tullsats på ett af den fattigare befolkningens nödvändigaste lefnadsbehof.

Utskottets resonnement, att det amerikanska fläsket skall komma att ersättas af svenskt fläsk, tror jag icke håller streck. Det visar sig af våra exportsiffror, att det svenska fläsket i allmänhet exporteras utomlands och derstädes betingar högre pris än det amerikanska. Jag tror således icke, att det är till skada för den svenska svinafveln att sälja fläsket till högre pris utomlands, under det den fattiga befolkningen härstädes förtär det billigare amerikanska fläsket.

På dessa skäl anhåller jag om bifall till herr Dahlbergs motion, att fläsk, »icke rökt», som nu är åsatt en tullsats af 20 öre per kilogram, må varda tullfritt vid införsel.

Herr Flach: Herr grefve och talman, mine herrar! Jag vill visst icke vara med om att fördyra fläsket för våra fattiga arbetare, allra minst för de stackars sågverksarbetarne i Norrland, hvilka, efter hvad jag hört, äro illa aflönade, men jag tror icke, att en tull på fläsk egentligen kommer att höja priset, fläskpriset är nu mycket lågt, ty enligt min tanke kommer efter hand denna del af husdjursskötseln, liksom i Danmark och andra större fläskproducerande länder, att öfvergå till arbetarebefolkningen på landet, d. v. s. mindre jordegare, statare, torpare, backstugusittare, och dessa tror jag utgöra flertalet af Sveriges arbetarebefolkning. För dem är denna handtering särdeles lämplig, ty de få derigenom tillfälle att använda en hel del förut obeaktade näringsämnen, som de eljest funnit värdelösa och kastat bort. Derigenom få de en sparpennning, som för dem är af högt värde, därför att den vinnes alldeles obemärkt och utan den ringaste kostnad. Det fläsk,

som dessa arbetare producera, lämpar sig icke för export, ty exportsvin skola uppfodas på ett särskildt sätt och med andra näringsämnen, som dessa arbetare icke kunna åstadkomma. Således kommer, på detta sätt, en stor mängd fläsk från dessa arbetare ut i den svenska marknaden, ty de kunna vanligast producera mera fläsk än de sjelfva förtära för eget hushåll. Dessutom hafva nu mejerierna i allmänhet börjat öka sin fläskproduktion genom att lägga sig till med mycket svin, och detta kommer äfven att öka tillgången inom landet. Våra svinslagterier komma äfven att ökas betydligt, och af de svin, som der slagtas, är det blott ringa delar af fläsket, som kan exporteras. Allt det andra blir det en tillgång inom landet och således ytterligare ökning på fläsk. För öfrigt har man börjat på vid några större slagterier att bereda fläsk efter amerikansk metod, som åtminstone till sina kemiska beståndsdelar och i sanitärt hänseende bör blifva betydligt bättre än det usla amerikanska fläsk, som man vill lura på våra arbetare i Norrland. Jag håller på fläsktullen hufvudsakligast därför, att jag anser den vara det enda möjliga medlet att kunna blifva af med — att kunna utrota detta amerikanska fläsk, enär det icke lär vara möjligt att få till stånd ett importförbud, såsom i andra länder, der man ansett sig böra utestänga detta osunda och för arbetarens helsa högst skadliga födoämne.

På de grunder, som jag nu haft äran anföra och under förmodan att jag innehar lika »ogrumlad rättskänsla» som motionären, får jag, herr grefve och talman, yrka afslag å herr Dahlbergs motion och bifall till utskottets utlåtande.

Herr Biesért: Jag anhåller att få instämma i herr Gahns yrkande om afslag å utskottets utlåtande och bifall till herr Dahlbergs motion.

Herr Reuterswärd: Den förste ärade talaren började med att i arbetarnes namn framföra en allvarlig protest mot det att bevillningsutskottet icke tillstyrkt herr Dahlbergs motion. Jag tror, att dylika protester, huru moderna de än äro, icke äro lämpliga att använda inom kammaren mot ett utskott, som har önskat att, hvad tulltaxan beträffar, bibehålla den så oförändrad som möjligt, och det måste ligga en stor fördel uti, att man icke ena riksdagen sätter tullar, som den andra riksdagen tagas bort. Hvad vi önska är stadga i tulltaxan.

Jag frågar de herrar, som anse att man fördyrar fläsket genom att pålägga det den tull, som nu är, om de tro, att fläsket skulle blifva så mycket billigare, som tullsatsen är, i fall den toges bort. Det är alldeles säkert, att fläsket skulle hafva samma pris som nu, därför att nu produceras här i landet så mycket fläsk, att det är fullt tillräckligt för landets behof. Således spelar tullsatsen icke den ringaste rol i fråga om varans fördyrande.

Jag skall icke spilla många ord på denna fråga, utan anhåller om bifall till utskottets förslag.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
fläsk, andra
slag än rök.*
(Forts.)

*Ifrågasatt
tullfrihet för
fläsk, andra
slag än rökt.*

(Forts.)

Herr Anderson, Albert: Redan då för två år sedan tull åsattes fläsk, framställdes deremot allvarliga betänkligheter, icke allenast derutinnan att tull i allmänhet bestämdes för detta födoämne, utan äfven därför att tullen var så hög.

Om man ser på den statistik, som utskottet meddelat öfver exporten och importen af fläsk och lefvande svin under åren 1883—1889, finner man att, redan innan fläsk åsattes införselstull, exporten ökats, och att således denna näring var stadd i utveckling. Man kan deraf draga den slutsatsen, att införselstullen på fläsk var obehöflig, och att den åtminstone icke bör vara så stor som den nu är.

Utskottet säger, att »särskildt för våra mindre hemmansegare och jordtorpare erbjuder svinskötseln en ej föraktlig och ej så lätt ersatt förvärfskälla.» Det kan ligga sanning i detta yttrande, och jag vill icke bestrida det, men man bör väl också se till, huru det ställer sig på andra sidan. Det finnes inom vårt land, och i synnerhet inom de nordligare delarne deraf, en stor arbetarebefolkning, för hvilket fläsket är ett högst viktigt näringsämne. Denna befolkning har om vintern sin sysselsättning ute; den bor i skogen och sysselsätter sig med skogsafverkning och med flottning. Det är allmänt bekant, att den, som sålunda vistas ute under den kallare årstiden i ett hårdt klimat, ovilkorligen behöfver födoämnen, som innehålla stor fetthalt. I detta afseende står utan tvifvel det amerikanska fläsket högst. Enligt analys innehåller detta fläsk icke mindre än 76 procent rent fett. Jag tror, knappt, att vi här i landet kommit så långt, att vi kunna producera sådant fläsk, och det har också visat sig att oaktadt tullen på fläsk man för arbetarne inom Kopparbergs och öfriga nordliga län måst införskrifva amerikanskt fläsk.

Jag hyser mycket ringa förhoppning om, att Första Kammaren nu skall vara benägen att helt och hållet borttaga tullen på fläsk, och det torde därför icke löna mödan att nu framställa yrkande derom; men, såsom den förste ärade talaren anmärkte, utgör den åsatta tullen 40 procent af varans värde, och det kan väl billigtvis påstås att denna tull är alldeles för hög. Om tullen nedsättes till 20 procent af varans värde, är jag öfvertygad, att för svinafveln finnes tillräckligt skydd, och på grund häraf vågar jag hos herr grefven och talmannen anhålla om proposition derom, att *fläsk, andra slag*, ett kilogram, måtte åsättas en tull af 10 öre.

Herr Gahn: Jag kan icke lemna utan anmärkning åtskilliga af de skäl, som anfördes för behovet af fläsktullen, eller underlåta att besvara hvad i öfrigt af den talaren, som näst efter mig hade ordet, anfördes derom, att uppfödandet af svin och fläskproduktion numera skulle utgöra en binäring för våra torpare och dagkarlar eller, med ett ord, för den mindre bemedlade jordbrukareklassen. Det är möjligt att sådant existerar i åtskilliga af Sveriges provinser, men jag kan då intyga, att förhållandena icke äro likartade i bergslagen och de norra orterna, der torpare och daglönare i allmänhet visst icke lefva så öfverflödigt, att de på af-

fallet från sina hushåll kunna uppföda svin till afsalu. Detta är ett konstateradt faktum. Möjligen kunna de draga fram en liten gris till julslagt, men svinafveln såsom binäring förutsätter antingen ett lefnads-sätt, som för landtbefolkningen i dessa landsdelar vore öfverdådigt, eller ock att man uppköpte spanmål till utfodring af svinen, hvilket dock under nuvarande höga spanmålspris absolut icke bär sig. I de orter, der amerikanskt fläsk mest förbrukas, kan man allra minst tänka sig, att någon svinuppfödning skulle kunna uppstå. För öfrigt tror jag icke, att de arbetare, som förtära amerikanskt fläsk, hafva råd att äta det på samma sätt, som vi äta kött eller fläsk. Vanliga fallet är att de steka det i en panna tillsammans med potatis eller mjöl för att få flott till denna torra föda och det fettämne som behöfves i ett kallt klimat. De önska icke magert fläsk, utan ju fetare desto bättre och drygare är det för dem, och jag tror icke att vi ännu kommit derhän, att vi sjelfva här i Sverige kunna prestera en vara, som i detta fall kan i prisbillighet ersätta det amerikanska fläsket. Häremot må man förgäfvos invända, att det är en fördom hos arbetarne och att de icke förstå sitt eget bästa; jag tror det icke, ty arbetarne måste nog på öret räkna ut, hvad det ena eller andra födoämnet kostar och hvad han kan hafva att lefva på. De få föga fästa sig vid, om det ena eller andra smakar bättre eller sämre. Hvad angår faran i sanitärt afseende af att förtära amerikanskt fläsk, så är detta endast en gammal amsaga, som jag icke tror värd spilla några ord på.

Jag vidhåller således mitt yrkande, att fläsktullen måtte afskaffas.

Friherre af Ugglas: Om jag icke missuppfattade herr Reuterswärd, yttrade han att svinafveln inom Sverige nått en sådan utveckling, att den vore tillräcklig för fyllande af landets behof, och att till följd deraf tullen på fläsket icke i ringaste mån ökade det allmänt gällande priset på fläsk. Jag tillåter mig att fråga: hvartill skulle då tullen tjena? Skulle den icke egentligen tjena till att genom ökad pris bereda svinuppfödare ökad förtjenst? Om nu priset på fläsk icke genom tullen stigit, så få de ju icke någon ökad förtjenst. Var det åter meningen att genom ökade tullsatser utestänga det amerikanska fläsket, så tror jag man gjort sig fåfång möda, ty jag är fullkomligt öfvertygad, att de personer, som begagna detta fläsk, icke på grund af tullsatserna skola låta afhålla sig från begagnandet deraf. Då nu, såsom man sagt, tullen icke utöfvat den verkan, som jag tror meningen varit att åstadkomma med densamma, eller att öka svinuppfödarnes förtjenst, kan jag icke se något skäl, hvarför man icke skulle tillmötesgå de andres önskningar så mycket som möjligt och bereda arbetarne en billigare föda. På denna grund instämmer jag med den förste ärade talaren, anhållande om bifall till det af honom framställda yrkandet.

Herr Reuterswärd: Jag ber att till besvarande få upptaga något af hvad de siste ärade talarne anført. Att de, som äro vana att äta amerikanskt fläsk, understundom öfvergifva denna smak, och att denna

*Ifrågasatt
tullfrihet för
fläsk, andra
slag än rökt*
(Forts.)

*Ifrågasatt
ullfrihet för
fläsk, andra
slag än rökt.*

(Forts.)

icke bibehålles, då bättre födoämnen erbjudas, kan jag styrka och bevisa, ty i åtskilliga orter, som jag känner till, har befolkningen, sedan den blifvit van att få det goda svenska fläsket, kommit derhän, att de bokstafiligen förakta det amerikanska.

Jag kan vidare omtala, att jag haft i mitt arbete, för verkställande af odlingar och dylika arbeten, både värmländingar och dalkarlar, och åtminstone dessa hafva icke satt så synnerligen stort värde på den stora fetthalten hos det amerikanska fläsk, som de begagnade. Jag har med egna ögon sett att de icke lade det i stekpannan vid sina måltider, utan de satte fläskbiten på en stör och höllo den öfver elden, hvarvid åtminstone hälften smalt bort och ej kom till någon nytta. Då jag frågade hvarför de läto det kraftigaste och bästa sålunda förfaras, svarades att fläsket hade en så frän smak och vore så svårt att förtära, att man vore tvungen att på detta sätt behandla det. Att det för öfrigt icke är nyttigt att förtära stora kvantiteter af bara späck, trodde jag läkarevetenskapen och erfarenheten hade tillräckligt bevisat. I sanitärt afseende torde det således icke vara någon fördel att befordra denna varas konsumtion.

Egendomligt är verkligen, att det amerikanska fläsket i närvarande stund är billigare än före tullens påläggande, följaktligen kan man mycket väl säga att arbetarne icke lidit af tullen. Men skälet för dess påläggande är, att vi skulle så mycket som möjligt kunna behålla vår egen marknad för oss sjelfva. Här produceras nu långt mera än hvad som behöfves inom landet, och de 8 à 9, ja ända till 18 millioner kronor, som förut gingo ut för amerikanskt fläsk, hafva vi velat behålla inom landet.

Detta är i korthet hvad jag gent emot de siste talarne velat anföra och anhåller fortfarande om bifall till utskottets hemställan.

Herr Flach: Herr grefve och talman, mine herrar! Jag skall bedja att få yttra ännu några ord angående detta amerikanska fläsk, som de med mig liktänkande önska att utrota ur landet. Jag skall för herrar sågverksegare, som nu äro så angelägna att förskaffa sina arbetare det usla amerikanska fläsket, berätta något som hände mig förliden höst. Jag träffade en herre, som varit i Amerika, anstald vid ett af de större svinslagterierna i Chicago, och på min uppmaning att uppriktigt säga mig sin mening angående det amerikanska fläsket, huru vida det verkligen kunde vara så dåligt och illa beredt, som man påstått, svarade han: »Jag har varit anstald på ett af de större svinslagterierna i Chicago, och jag tackar Gud att jag kommit derifrån, ty något värre svineri, än der försiggår vid beredningen af fläsk, kan man icke tänka sig. Der förekom mycket ofta att man sönderstyckade döda svin och skickade ut dem i den europeiska marknaden, och för öfrigt gå svinen i allmänhet på bete i ekskogar, der de föda sig genom en sorts ollon, som göra fläsket fränt och dåligt.» Vid min anmärkning, att det föreföll märkvärdigt att amerikanarne kunde nöja sig med så dåligt fläsk, upplyste han, att sådant alldeles icke kom i fråga. »Allt detta usla fläsk skickas

öfver till Europa, ty man tror det går för sig att lura på folket här hvad som helst. Amerikanarne sjelfva köpa det bästa, ty de hafva väl reda på huru fläsket beredes, och hvad som är godt och användbart förbruka de för egen räkning, men allt annat skickas öfver till Europa, ty de, som förestå svinslagterierna, hafva kommit under fund med att de snälla, beskedliga europerna taga emot och förtära hvad uselhet som sändes till dem.»

Ifrågasatt tullfrihet för fläsk, andra slag än rökt.
(Forts.)

Jag tycker att herrar sågverksegare i Norrland skulle vara mera måne om sina arbetares helsa och väl än att vilja förskaffa dem denna usla föda.

Det torde häraf framgå, att jag på *goda skäl* hyser den uppfattningen, att det vore lyckligt, om vi kunde blifva af med det amerikanska fläsket, ty något annat begär jag icke.

Då vi nu emellertid icke kunna få något importförbud till stånd såsom i andra länder, der man är mån om sina arbetares väl, tillåter jag mig att fortfarande yrka afslag på det framställda förslaget angående borttagande eller nedsättning af ifrågavarande tull samt bifall till utskottets hemställan.

Herr Ekman: Jag vill icke inlåta mig i tvist med de föregående talarne angående den sanitära fråga, som skulle inverka på ifrågavarande fläsktull; den bedömes helt säkert bättre af andra personer än af dem, som nu senast haft ordet. Men det må tillåtas mig omnämna, att den erfarenhet jag vunnit genom att gifva akt på helsoförhållandena hos arbetare, som använda amerikanskt fläsk, gifver mig anledning antaga, att helsan icke lider derigenom, att de använda detta födoämne.

Hvad nu frågan angående fördelarne för landtbrukare som uppöfda svin beträffar, beder jag, som icke alldeles saknar erfarenhet derom, emedan jag sjelf anlagt ett svinslagteri, att för herrarne få meddela, att de pris, som vi nu erhålla för svenskt fläsk, bero derpå, att vi funnit en fördelaktig marknad därför i utlandet. Prisen äro för öfrigt så höga, att de med 10 à 15 procent öfverstiga de pris, hvartill amerikanskt fläsk här säljes. Nu säga herrar protektionister: »under sådana förhållanden är det ju uppenbart, att vi böra hafva tull på amerikanskt fläsk, då det i alla fall kan säljas så billigt.» Jag hemställer dock, huru vida det icke vore skäl att under nuvarande tider, då arbetarne lida så mycket genom af tullar fördyrade lifsmedel, och då vår inhemska fläskproduktion uppenbarligen icke behöfver något skydd, åtminstone medgifva arbetarne den fördelen, att de för billigare pris få köpa sitt fläsk, genom att taga bort eller nedsätta de härå lagda tullarne. Jag får således, på grund af hvad jag haft äran anföra, yrka att tullen å fläsk måtte borttagas.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed afslutad, yttrade herr greffen och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen, dels ock, af herr *Andersson, Albert*, att kammaren, med afslag å ut-

Ifrågasatt tullfrihet för fläsk, andra slag än rökt. skottets hemställan, skulle besluta, att tullen å fläsk, andra slag än rökt, skulle nedsättas till 10 öre för ett kilogram.

(Forts.)

Härefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf, och sedan till kontrapositionen dervid antagits afslag å utskottets hemställan och bifall till den i ämnet väckta motionen, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 3 punkten af sitt betänkande n:r 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottet hemställan och bifalles den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja -- 66;

Nej -- 34.

Herr Treffenberg: Jag ber att få tillkännagifva, att jag, som i allmänhet röstar i protektionistisk riktning, i förevarande fråga tillhört minoriteten.

4 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

5 punkten.

Ifrågasatt tullfrihet för kli.

Herr Kockum: Ehuru icke mer än två år förflutit, sedan Riksdagen beslöt lägga tull på kli och majs, hafva under denna korta tid omständigheter (ett svagt foderår och höga hafrepreis) inträffat, att jag tror mig fullt berättigad göra yrkande om, att den tull, som tillkommit å dessa artiklar, åter måtte borttagas. Bevillningsutskottet, som likväl huser en annan åsigt och alldeles enhälligt afstyrkt min i afgifven

motion gjorda hemställan, stöder detta derpå att, såsom det genast i första punkten säger, »hufvudsakliga anledningen till klitullens åsättande torde vara att söka i sträfvan att få tullen å mjöl fullt effektiv», ty, säger utskottet, »om kli icke vore belagdt med tull, skulle det icke vid införseln kunna underkastas den noggranna granskning, som bör egnas åt den tullpligtiga varan». Detta skäl förefaller högst egendomligt, då utskottet härutinnan icke kunnat åberopa, att tullstyrelsen gjort något sådant yrkande eller ens påstått att icke noggrann kontroll på kli skulle kunna verkställas utan varans beläggande med tull. Ett sådant yttrande från nämnda styrelse hade visserligen varit ett tungt vägende skäl, men då det nu icke förekommit, är utskottets påstående enligt min upfattning alldeles utan betydelse, i synnerhet som utskottet på raden nedanför säger, att tullen utgår med så obetydligt belopp, att den icke nämnvärdt fördyrar varan, men man kunde tänka sig att det annars skulle löna sig att införa kli sammanblandadt med mjöl samt sedan på mekanisk väg åter skilja det från mjölet, men jag kan icke föreställa mig annat, än att kontrollen skulle vara precis lika stark, antingen tull är pålagd eller icke.

Vidare säger utskottet, att tullens verkan är så obetydlig, att den icke kan menligt inverka på ladugårdsskötseln, men utskottet säger likväl att under 1889 importen uppgick till 13 miljoner kilo mer än exporten, och när man nu vet, att denna import egde rum hufvudsakligen under senare hälften af förra året, och enligt mig välvilligt från tullkamrarne i Helsingborg, Landskrona, Malmö, Trelleborg och Ystad lemnade upplysningar importen under detta års första månader ungefär varit lika stor, kommer man upp till ett belopp af omkring 80,000 kronor, hvartill tullen å importeradt kli skulle uppgå.

Men detta är ju en skatt, som lägges på ladugårdsskötseln här i landet, och den verkar icke blott med dessa 80,000 kronor, utan på allt det inom landet producerade och utfodrade kli, som är många gånger högre än hvad som importeras. Ty värr har det icke stått i min magt att kunna uträkna, huru mycket kli som användes uti våra ladugårdar, ty då det är ett egendomligt förhållande, att här i landet konsumeras så mycket bröd, deri kli finnes kvar uti mjölet, så kan man icke beräkna, huru mycket kli som effektivt begagnas, men då man vet att här konsumeras af hvete öfver en million tunnor och af råg flera gånger detta belopp, så blir det ändock betydligt kli öfver till utfodring. Tullen å kli utgör ett högst betydligt belopp, men detta har icke någon inverkan på priset, säger utskottet, ty prisnoteringen å kli hade under den senaste tiden varit lägre i Malmö än i Köpenhamn. oaktadt kli är tullfritt i Danmark. Detta låter ju rätt egendomligt, men jag skall be att få för de herrar, som icke hafva någon skyldighet att känna dessa förhållanden, relatera följande.

Kli förekommer i handeln vanligtvis af två slag, det grofva och det fina. Det grofva betalas med högre pris, dels därför att det har högre fodervärde och dels därför att det kan lättare kontrolleras, om det är blott kli och fritt från främmande ämnen, medan deremot det

*Ifrågasatt
tullfrihet för
kli.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
tullfrihet för
kli.
(Forts.)*

finare, som har lägre fodervärde och hvari finnes inblandadt s. k. affall, som förekommer inom qvarnarne, står i lägre pris. I läsrummet kunna herrarne taga en sydsvensk protektionistisk tidning, och der se herrarne att från De Forenede Dampmøller i Köpenhamn det grofva rågkliet är oftast noteradt till 1,20 à 1,30 pr 100 kg. högre än det fina. Det danska grofva kliet står likaledes ungefär 60 öre högre än det fina danska hvetekliet. Om man nu tager de högsta danska prisen och jämför dem med de lägsta prisen i Malmö, är det klart, att man får ett betydligt högre pris i Köpenhamn än i Malmö. Dessutom bör man känna till andra förhållanden. De Forenede Dampmøllers i Köpenhamn tillverkningar äro särdeles omsorgsfullt behandlade och rensade från alla främmande beståndsdelar, så att dess kli står alltid i mycket högre pris och förekommer egentligen högst litet i det allmänna utbytet, (och dylik vara utbjudes nog sällan i Malmö), utan detta bolag har vanligen sina fasta kunder, som köpa dess kli genast till de högre prisen.

Man kan väl icke tro att det är möjligt, att det kli, som importeras från Königsberg, Danzig eller Antwerpen till både Köpenhamn och Malmö, skall betalas med lägre pris i Malmö, der det är belagdt med 30 öres tull pr 100 kilogram. Efter det jag lemnat dessa upplysningar tror jag att det för hvar och en är klart, hvad betydelse och värde utskottets uppgifter angående noteringen i Köpenhamn och Malmö har. Dessutom kan jag tillägga, att här är en felaktighet i betänkanudet. Det står nemligen, att lägsta priset på hvetekli i Köpenhamn under tiden från och med oktober 1889 till och med februari i år varit 9 kr. 20 öre. Jag har gjort mig besvär med att genomgå noteringarna för hvarje vecka sedan den 1 oktober 1889 och jag har funnit, att det fina hvetekliet vid ett tillfälle stått så lågt som 8,50, således 70 öre lägre, än utskottet uppgifvit. Detta har ju likväl icke något inflytande på sjelfva saken.

Men om ock tullen på kli icke skulle hafva annan verkan än dessa 80,000 kronor, som införselstullen belupit sig till, så vill jag dock icke säga att det icke kan hafva en alldeles otrolig verkan på vår ladugårdsskötsel. Den har börjat gå framåt, men om den skall gå så fortfarande och kunna upptaga konkurrensen med, såsom jag nämnt i motionen, den största konkurrenten, Danmark, måste vi arbeta under lika gynsamma förhållanden som detta land. Jag har gjort en beräkning på hvad beskattningen skulle göra här i landet på vår kreaturskötsel, om utfodringen skulle ske här liksom i Danmark. Om jag antager 250 vinterutfodringsdagar och gifver 1 kilogram åt hvarje kreatur pr dag, så gör det 250 kilogram om året. Detta gör en årlig beskattning af 75 öre för hvarje djur. Som vi nu hafva en kreaturstam af 2 millioner djur i riket, så gör det 1 1/2 million kronor om året. Detta är dock en betydligt större summa än den, som väckte sådan uppmärksamhet här för få dagar sedan, då det var fråga om mellanrikslagen. Det upplystes då, att hela spiktullfrågan blott rörde

sig om 6,000 kronor. Det är dock helt andra belopp, som beröras af denna fråga.

Angående den andra delen af min motion, som handlar om tullen på majs, ber jag att nu, då jag har ordet, få yttra några ord, fastän jag naturligtvis icke nu gör något yrkande utom beträffande tullen på kli.

Då nu en motionär från Andra Kammaren påyrkat, att majstullen skulle höjas för att kraftigt skydda potatisens användning vid brännerierna, säger utskottet att det just i den omständighet, att beträffande denna tull så olika yttranden framkommit, ser ett bevis på att densamma blifvit väl och lämpligt afvägd. Men utskottet säger på sid. 11: »Afskaffandet af tullen å fläsk skulle enligt utskottets förmenande allt för känbart beröra en af de inom vårt land vigtigaste binäringarne till jordbruket. Såsom sådan måste nemligen svinskötseln betraktas.» Der anser utskottet svinskötseln såsom en af de vigtigaste binärningar för jordbruket. Men man skulle vara frestad tro, att bränvinsbränningen skulle vara den allra vigtigaste af jordbrukets binärningar, eftersom man vill hålla denna höga tull på detta foderämne för att skydda potatisbränningen. Jag har tillåtit mig nämna i min motion, att om vi hade tullfrihet på majs, så skulle vi under ett år som detta kunnat bespara millioner i utfodring af så väl svin som hästar. Hafren har nemligen stått betydligt högre i pris än på många år, och om vi nu ej haft tull på majs, hade vi kunnat exportera hafre och importera majs till foder. Men då nu bevillningsutskottet tyckes anse, att qvarnindustrien och bränvinsbränningen äro vida vigtigare näringar än ladugårds skötseln, är det naturligt att det skulle komma till det resultat, att det icke kunde förorda min motion.

Jag yrkar för närvarande bifall till min motion och afslag å utskottets betänkande, i hvad det angår tullen på kli.

Herr Cavalli: Då talmannen låtit föredraga endast den femte punkten i bevillningsutskottets betänkande, som handlar om tullen på kli, så kan det icke komma i fråga, att jag upptager till bemötande kvad herr Kockum anförde angående hvad utskottet yttrat i följande ännu icke föredragna moment.

I den motion, öfver hvilken yttrande afgifvits i det nu föredragna momentet af utskottsbetänkandet, är yrkadt, att den nuvarande tullen på kli, utgörande 30 öre pr 100 kilogram, måtte upphävas. Till stöd för detta yrkande har motionären endast anført ett enda skäl, det att kli i följd af tullen på denna artikel står i ett vida högre pris här än — för att begagna motionens ord — t. ex. i vårt granmland Danmark. Bevillningsutskottet har i fråga om dessa prisförhållanden i sitt betänkande lemnat följande uppgifter: Beträffande hvetekli, att priset på denna vara varierat under tiden från och med oktober 1889 till och med februari 1890, i Malmö mellan 9 kronor 40 öre och 10 kronor 50 öre samt i Köpenhamn mellan 9 kronor 20 öre och 10 kronor 50 öre per 100 kilogram, och vidkommande rågkli, att priset under tiden från

*Ifrågasatt
tullfrihet för
kli.*
(Forts.)

Ifrågasatt
tullfrihet för
kli.
(Forts.)

juni månad 1889 till och med februari 1890 vexlat mellan, i Malmö 8 kronor 40 öre och 10 kronor 30 öre samt i Köpenhamn 9 kronor 50 öre och 10 kronor 70 öre, hvadan priset på kli således varit till väsentlig del icke obetydligt högre i Köpenhamn än i Malmö. Bevillningsutskottet har således ådagalagt, att motionärens skäl icke är med verkliga förhållandet öfverensstämmande. Motionären har försökt att i någon mån bryta udden af detta genom att icke tala derom, utan lemna det utan svar. Han har deremot granskat utskottets motivering och dervid åtminstone antydt, att utskottet icke skilt mellan groft och fint kli i fråga om pris. Så är emellertid icke fallet. Jag skall anföra några af de noteringar, som legat till grund för bevillningsutskottets förenämnda uppgifter. Jag erinrar dervid, att dessa naturligtvis grunda sig på officiella uppgifter och officiella noteringar, ty det har naturligtvis icke kunnat falla utskottet in att, såsom motionären gjort, begagna ett sväfvande uttryck »högre pris», utan utskottet har anfört exakta siffror, hvilka, såsom sagdt är, stödja sig på officiella handlingar. Dessa handlingar äro, för Malmö offentliggjorda uppgifter från Malmö Stora Valsqvarn, för Köpenhamn De Forenede Dampmöllers noteringar och för Stockholm mäklareslutsedlar. Prisen afse groft kli. De utgjorde per 100 kilogram å groft hvetekli:

den 2 oktober 1889	i Stockholm	8: 75 à 9: —,	i Köpenhamn	9: 50
den 29 samma månad	i »	9: —,	i »	9: 80
den 24 och 26 februari 1890	i »	10: 50,	i »	10: 50

samt å groft rågkli:

den 26 juni 1889	i Malmö	8: 40 à 8: 50	och i Köpenhamn	9: 50
den 2 oktober »	i »	8: 90 à 9: —	» i »	9: 30
den 29 » »	i »	9: 30 à 9: 40	» i »	9: 80
den 26 februari 1890	i »	10: 20 à 10: 30	» i »	10: 70

således genomgående icke obetydligt högre i Danmark än i Sverige. Då man till stöd för en motion endast har ett skäl, och detta påvisas icke stämma med verkliga förhållandet, så är det tydligt, att den byggnad, som uppföres på en så lös grund, måste ramla. Motionären har sökt hejda fallets häftighet genom att något orda om den import, som eger rum direkt från utlandet. Jag vill derom nämna, att då skörden förliden höst visade sig ganska klen, så skyndade sig en del företagsamma och vakna affärsmän i Köpenhamn att köpa stora partier kli i utlandet. De verkstälde inköpen i september och oktober, då kliprisen stodo vida lägre än nu, på leverans under vintern. På grund af denna lyckade affärsspekulation, ytterligare gynnad af den blida vintern, som icke lagt något hinder i vägen för varans transporterande, hafva dessa affärsmän kunnat utbjuda kli till så mycket billigare som det skeppats direkt från Riga, Libau och Danzig hit till Sverige, hvarigenom fraktkostnaderna till och omlastningskostnaderna i Köpenhamn undvikits.

Af hvad jag nu anfört vågar jag anse framgå, att tullsatsen på kli icke inverkat på kliprisen. Man kan hafva olika tullpolitiska åsigtter i allmänhet och särskildt kan man arse, att denna tullsats är behöflig och nyttig, eller att den är obehöflig och skadlig, men om *ett* torde man

kunna enas, och det är att på grund af hvad utaf motionären blifvit i denna fråga uppgifvet och utredt någon anledning icke finnes att göra ändring i nu bestående förhållanden.

Ifrågasatt tullfrihet för kli.

(Forts.)

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afscende på nu föreliggande punkt yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock, af herr *Kockum*, att kammaren, med afslag å samma hemställan, skulle besluta borttagande af tullen å kli, alla slag.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

6—10 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

11 punkten.

Grefve Strömfelt: Såsom ledamot af tullkomitén och i egenskap af motionär, har jag tillåtit mig först begära ordet för att med några upplysningar få inleda diskussionen angående den föredragna viktiga punkten.

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg.

Af bevillningsutskottets betänkande framgår, att tre ledamöter inom utskottet låtit anteckna sig såsom reservanter och yrkat uppskof med frågans afgörande. Redan vid förlidet års riksdag ansågs dess afgörande dock vara så angeläget, att framställt yrkande derpå afslogs endast af det skäl, att embetsverkens utlåtanden och vidare utredning då saknades. Detta skäl föreligger icke numera, ty, sedan Kongl. Maj:t, efter begärda och inkomna yttranden från åtskilliga handels- och sjöfartsnämnder, skeppsbyggare m. fl., angående lättnader för sjöfartsnäringsen, i hvilka yttranden begärdes, bland annat, »tullrestitution» för fartygsmateriel, öfverlemnad detta ärende till tullkomitén, till hvilken komité sådant ärende obestriddigen hör, och komitén, efter samarbete med åtskilliga föreståndare för Sveriges förnämsta skeppsvarf och verkstäder, afgifvit förslag, samt detta förslag blifvit från Kongl. Maj:t ytterligare remitteradt till embetsverken, från embetsverken till Konungens befallningshafvande i trenne län och derifrån till samtliga handels- och sjöfartsnämnder, skeppsbyggare m. fl., och dessa afgifvit yttranden, som tillika med embetsverkans utlåtanden till Kongl. Maj:t inkommit, måste denna fråga anses vara, och är också, *till fullo* utredd. Frågan är dessutom af den beskaffenhet, att ett ytterligare uppskof kan varda ödesdigert nog, icke allenast för den industri, hvarom här är fråga, utan jemväl för det ekonomiska system, som, längre än nödvändigt är, undanhåller skeppsbyggnadsindustrien en densamma år 1888 af systemet fräntagen rätt, som samma industri då i nära 50 år innehaft. Den

*Godtgörelse i svenska skeppsbyggnadsindustrien har nemligen från 1839 haft delvis vissa fall vid eller procentvis restitution, och från 1857 full sådan af erlagd tull för nybyggnad af till fartygsbyggnad från utlandet införd materiel, då tull varit densamma åsatt. År 1871 upphäfdes tullen på de flesta viktigaste skeppsbyggnadsmaterial. Då försvann också i och med det samma behovet af tullrestitution och denna kvarstod sedan till 1888 endast för segel och segelduk. År 1888 åsattes åter tull de viktigaste skeppsbyggnadsmaterial, men utan att restitution eller godtgörelse för dessa tullars inverkan på nämnda material lemnades. Vid 1889 års riksdag beslöts att lemna restitution af erlagd tull för material, som blifvit infördt från utlandet och användt till reparation och förbyggnad, men för den vida större delen af skeppsvarfvens verksamhet och tillverkningar, eller nybyggnad af fartyg, kvarstå ännu tullarne utan rätt till godtgörelse eller restitution. Två år hafva så förgått. Huru ett sådant förhållande skall inverka på den svenska skeppsbyggnadsindustrien, i konkurrens med den utländska, derom kan hvar och en af herrarne lätt göra sig en föreställning, då jag nämner, att skeppsbyggnadsindustrien i *Norge* har tullfria materiel, och att förhållandet är enahanda i *England*; i *Tyskland*, der höga tullar äro åsatta sådana tillverkningar, som användas för skeppsbyggnadsindustrien, har man meddelat denna industri fullständig tullfrihet vid införandet af dessa artiklar, då de skola användas till fartygsbyggnad; denna tullfrihet är så långt utsträckt, att den är medgifven äfven för ångpannor och maskiner, som skola iusättas i fartyg; i *Danmark* har nämnda industri restitution och i *Frankrike* och *Italien* har, efter att derstädes under en följd af år sådan restitution lemnats, men frångåtts, såsom icke verksam, man i stället antagit viss godtgörelse per brutto-ton. Jag vill i förbigående nämna, hurusom Norges sjögående tonnage år 1888 var, i afseende på storleken, det tredje i ordningen inom alla världens länder. Först kom *England*, så *Amerika* och så *Norge* med ett tonnage af 1,456,264 tons, under det att *Sverige*, som har lika stora om icke större förutsättningar för denna industris utveckling, var det åttonde i ordningen och hade sjögående fartyg med ett tonnage af endast 462,392 tons. Hvar och en bör då lätt kunna finna, hurusom, under sådana förhållanden, den svenska skeppsbyggnadsindustrien icke rimligtvis kan med den utländska upptaga någon konkurrens, än mindre förkofra sig. Den uppgående konjunkturens kraf på nya fartyg är, såsom det från flera håll sagts, snart fylldt af utländska skeppsvarf och verkstäder. Om frågan ytterligare uppskjutes och ingenting göres för att återlemna den svenska skeppsbyggnadsindustrien dess under 50 år innehafda rättighet till restitution eller godtgörelse, är fara värdt, att den ännu en gång får deltaga i en nedgående konjunktur, utan att ens hafva återfått denna sin rätt, än mindre någon hjälp. Enligt min tanke om denna industris nödvändiga kraf *måste* frågan *nu* afgöras.*

Jag vill vid uttalandet af denna min åsigt påpeka, hurusom samtliga komiténs ledamöter haft samma uppfattning. Reservanterna säga: »lika med öfrige komiterade äro vi öfvertygade, att den svenska skepps-

byggnadsindustrien är i behof af alla de förmåner, som skäligen kunna medgifvas densamma».

Efter hvad jag här yttrat, torde det för herrarne vara tydligt, att jag hyser den innerligaste öfvertygelse, att någonting nu måste göras. Antingen måste restitution lemnas på det gamla sättet eller också tullkomiténs af mig upptagna och af bevillningsutskottet tillstyrkta förslag godkännas.

Jag ber nu att med några ord få belysa de olika förslagen. Reservantens, herr Styffe, förslag innehåller restitution af *erlagd* tull. Det är det sätt, som till 1888 begagnades här i landet och som blifvit använt i de flesta andra länder, der tull varit åsatt fartygsmateriel; men detta sätt för godtgörelse är numera öfvergifvet af de nationer, jag nyss uppräknat, utom Danmark. Detta är väl ett bevis för att det icke varit till fyllestgörande, äfvensom att det numera kan anses föråldradt. Det förorsakar skeppsvarfven en stor och kostbar kontroll. Om herrarne hafva läst reservationen, hafva herrarne säkerligen sett, hurusom nära nog en hel sida upptages af kontroll-bestämmelser, bland andra den, »att varfs och verkstadsinnehafvaren, när fartyget är fullt färdigt, till generaltullstyrelsen aflemnar en af honom under edlig förpligtelse afgifven och af tvenne hans biträden, som med arbetet tagit befattning, bestyrkt noggrann förteckning öfver myckenheten af alla de till fartyget använda materialier och skeppsförnödenheter, för hvilka restitution sökes.» Det är väl alldeles tydligt att det kan finnas en och annan varfsinnehafvare, som tvekar att under »edlig förpligtelse» afgifva ett sådant intyg. Men om äfven detta skulle låta sig göra, så förorsakar föreskriften en ofantlig stor och kostbar kontroll. Vidare drifver detta system ovilkorligen till användande af utländsk materiel och skadar derigenom i hög grad sådana inhemska industrier, som t. ex. plåttillverkningen äfvensom tillverkningen af jern, ankare, kettningar o. s. v. Då jag nu för eder, mine herrar, tager mig friheten nämna, att af de undersökningar som komitén verkställt, framgår att, till en brutto-ton åtgår 10 centner svenskt jern och 11 $\frac{3}{4}$ centner engelskt, emedan det är sämre, och att af dessa 10 centner per bruttoton utgöres $\frac{2}{3}$ af plåt. Detta stämmer fullkomligt in med de beräkningar, som blifvit gjorda öfver åtgående materialier till åtskilliga fartyg, och dessa äro ganska många, både engelska och svenska, ty äfven från England hafva vi haft uppgifter i detta afseende — så inses hvilken stor skada detta system måste tillfoga annan inhemsk industri.

Nu ber jag att få påpeka erfarenhet från utlandet. Frankrike och Italien lemnade restitution på det af reservanten föreslagna och här i Sverige begagnade sättet, i Frankrike till 1881 och i Italien ända till 1886. Men man märkte, att oaktadt denna restitution, byggnadstonnaget nedgick, särdeles i Frankrike. Der utfärdades då, den 29 januari 1881, en lag, hvarigenom »godtgörelse» *per bruttoton* lemnades och sedan dess har byggnadstonnaget der betydligt stigit. Denna ersättning är mycket större, än här blifvit föreslagen, och i den ligger utan tvifvel premiering. Ett faktum är emellertid, att det franska byggnadstonnaget

Godtgörelse i nedgick under det restitution lemnades på det sätt, som reservanter *vissa fall vid* här föreslagit, men att det *nybyggnad af* *fartyg.* *uppgick* sedan »godtgörelse» lemnades per bruttoton. Detta intygas af en utaf våra svenska generalkonsuler, högt aktad för sitt nitiska arbete. Jag är icke i tillfälle att uppläsa hans skrifvelse, men han säger, att sedan man i Frankrike inlagit på denna väg, byggnadstonnaget uppgått icke så obetydligt, och att man måste tillskrifva systemet denna verkan. I Italien utfärdades år 1886 en lag, också med frånträdande af restitutionssystemet, med godtgörelse per bruttoton. Restitutions-systemet drifver slutligen till en, enligt min tanke, alldeles orimlig premiering af andra *utländska* industrier. Alla de industrier derstädes, hvilka tillverka varor, som begagnas vid fartygsbyggnad erhålla faktiskt premiering genom restitution på det sätt reservanten föreslagit. Tullen skall visserligen en gång betalas, men den återfås till hela sitt belopp.

Så stora olägenheter äro förenade med restitutionssystemet, att tull-komitén icke ansett sig kunna förorda detsamma, utan har utarbetat det förslag, som här föreligger och som blifvit af bevillningsutskottet förordadt, nemligen att godtgörelse må ske per bruttoton, dock icke efter samma grunder som i Frankrike och Italien, just för att undvika premiering.

Komiténs förslag grundar sig på den satsen, att tull, ålagd en vara, fördyrar denna vara antingen med hela beloppet eller någon del deraf, eller ock hindrar den varans pris att sjunka; i båda fallen fördyras varan. Det är väl alldeles tydligt, att om den svenska skeppsbyggnadsindustrien skall kunna använda det erkänt bättre, men genom tull fördyrade svenska materialet och konkurrera med den utländska skeppsbyggnadsindustrien om sådana fartyg, hvilka äro afsedda att gå i utländsk fraktfart eller säljas till utlandet, så måste godtgörelse för den åsatta tullens inverkan på byggnadsmaterialet lemnas vår skeppsbyggnadsindustri. Tullkomitén har vid sina beräkningar gått ytterst noggrant tillväga. Efter att till ledning hafva erhållit åtskilliga materialuppgifter från England öfvrer der byggda fartyg äfvensom åtskilliga beräkningar från svenska verkstäder, och efter att hafva med sig adjungerat föreståndare för flere af de svenska skeppsvarfven, flere frihandlare än protektionister, kom tullkomitén till det resultat, att den borde föreslå godtgörelse, motsvarande tullen på de hufvudsakligaste och mest använda materialier, såsom *plåt, jern* och *bult*. Deremot intogs icke i någon beräkning sådana effekter som stag, ankare, ketting, pannor, ångmaskiner eller någon sorts inredning. Medelsiffran blef något större än den här angifna. Med hänsyn dertill, att af svenskt material icke åtgår så mycket, som af det sämre utländska, nedsattes medelsiffrorna till de föreslagna. Den högsta var för ångfartyg af jern och stål 18 kr., då man endast beräknade de nyss nämnda materialierne, och 21 kr., då man beräknade äfven dem, som komitén icke medtagit; 15 kr. var den lägsta medelsiffran, och mellan 15 och 18 stannade komitén vid 16 kr., af skäl som jag anfört. Brutto-tonnaget lades till grund för beräkningen, derför att detta ganska bestämdt angifver

materialåtgången, då deremot annat tonnage icke utgör någon ledning. Sålunda lär, hvad angående material till fartyg beträffar, ett passagerarfartyg hafva ett mindre netto-tonnage än ett lika stort lastfartyg. Det af komitén föreslagna godtgörelsesystemet har många stora fördelar. *Det undviker* all restitutionskontroll, med åtföljande stora kostnader. *Det drifver* till användande af inhemskt material, hvilket till och med icke kunnat af reservanterne inom tullkomitén »bestridas». Dessa säga nemligen: »å andra sidan kan icke bestridas, att det af komitén föreslagna sättet att understödja skeppsbyggnadsindustrien är enkelt att tillämpa, samt att det är fördelaktigt icke blott för denna industri, utan äfven för vissa grenar af den svenska jernhandteringen, enär derigenom tvifvelsutän svensk skeppsplåt och spantjern m. m. skulle vid byggande af nya fartyg här i landet vinna en ökad användning.» Det är således för formens skull som reservanterne inom tullkomitén förordat restitutionen men de erkänna till fullo, att komitéens förslag är ett kraftigt inlägg för den svenska industrien i de handteringar, som tillverka byggnadsmaterial. *Detta system innebär* ock fullständig *restitution* af erlagd tull, derest utländsk material blifvit begagnadt. Således sker der icke heller någon orättvisa. Italiens och Frankrikes exempel äro *till förmån för detta system*, ty, såsom jag förut nämnde, har en svensk generalkonsul i Frankrike sagt, att detsamma der otvifvelaktigt varit orsaken till det nu uppgående byggnadstonnaget.

För rederierna har detta system äfven en stor fördel. De få bättre fartyg, bättre materiel och mindre tyngd för ungefär samma pris, som om de byggde af utländsk sämre materiel. Denna form af godtgörelse *skadar på intet sätt någon annan inhemsk industri*, såsom det af reservanten framställda förslaget ovilkorligen gör.

Nu har jag väl hört att man säger, och jag är säker, att talaren näst efter mig kommer att föra det ordet på tungan: här är premiering. Jag vågar bestrida detta. Här är endast förslaget så stor godtgörelse, som tullen anses kunna prisstegra de *hufvudsakligast* åtgående materialerna. Någon premiering kan sådant omöjligen innebära i annat fall, än då tullen icke verkar till sitt fulla belopp; då blir det en premiering för *skilnaden* emellan tullsiffran och det effectiva belopp, den verkar. Detta har komitén förutsett och sökt förekomma genom att icke beräkna tull på *flera än de nödvändigaste, största och mest använda* byggnadsmaterialerna, med fränseende af en mängd andra. Deremot är det system, hvilket, om detta förkastas, måste antagas, nemligen det gamla *restitutions-systemet, en absolut premiering* och en premiering till större omfång *för de utländska materialverkstäderna*. De som tänka på premiering, måtte väl hellre premiera de inhemska verkstäderna med ett under alla förhållanden *ringa* belopp, än de utländska med ett *stort*.

Det är vidare sagdt, att här är fråga, att införa en nyhet i den svenska lagstiftningen. Så är förhållandet; men nyheten har vunnit erkännande. Jag ber få nämna, att bland alla dem, som dels utarbetat förslaget, dels blifvit hörda, hafva af tullkomiténs sju ledamöter, *fem*

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg.
(Forts.)

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg. (Forts.)
ansett detta system vara det enda rätta, de två andra höllo på det gamla systemet. Af tillkallade varfsegare och skeppsbyggare hafva *samtliga* instämt i det föreslagna godtgörelse-systemet. Af tre Konungens Befallningshafvande hafva *två* förordat detsamma; den tredje yttrade sig för den gamla restitutionsformen. Af nitton handels- och sjöfartsnämnder hafva *tretton*, deraf en vilkorligt, biträdt komiterades förslag och endast sex den gamla restitutionsformen. Embetsverken hålla säkert fast vid det gamla sättet. Ett faktum är således att 24 hafva uttalat sig för det nya och endast 11 för det gamla systemet. Det här föreslagna godtgörelsesystemet är således understödt af det öfvervägande stora flertalet. Jag skall nu sluta för denna gång. Jag ber dock Eder, mine herrar, noga betänka, innan sedeln till förkastelse lägges i urnan. Jag har tagit mig friheten att här i kammaren föra den stora och viktiga skeppsbyggnads-industriens talan, en industri, som visserligen tillhör sjöfartsnäringen, men till största delen står fri, ty den berör sjöfartsnäringen endast i så måtto, som densamma kan erhålla billigare fartyg.

Jag anhåller att kammaren måtte biträda utskottets åsigt, till hvilken jag, herr vice talman, anhåller om bifall.

Herr Abelin: I likhet med motionären och utskottet anser jag frågan om sjöfartsnäringen och skeppsbyggeriets upphjelpande vara en fråga af »trängande vikt». Man kan därför icke annat än vara motionären tacksam för det han redan nu bragt frågan åter på tal och fört den framåt dit den är.

Af myndigheters och korporationers utlåtanden liksom af enskilda uttalanden vill det synas som insåge man allmänt *sjöfartsnäringens* stora betydelse för landet, de bekymmer det nuvarande tillståndet ingifver och nödvändigheten att vidtaga åtgärder för afhjelpande af dessa om man än icke är ense om sättet, hvarpå det bör ske. Deremot synes man icke lika allmänt eller till fullo uppskatta betydelsen af *skeppsbyggerirörelsen* och de fördelar denna, i stor skala bedrifven, skulle tillföra landet, ty gjorde man det, skulle man icke anse åtgärder för upphjelpande af denna näring allena såsom opåkallade eller öfverflödiga. Då man förmenar att en godtgörelse sådan som motionären ifrågasatt skulle komma väl skeppsbyggerierna och de näringar, hvaraf de betjena sig, men icke rederierna till godo, så kan detta icke gerna härröra af annat än obekantskap med rätta förhållandet. Utskottet har anfört skäl för sin olika uppfattning och giltigheten af dessa skäl är jag i tillfälle att för visst fall bestyrka. Det har nemligen under den sista tiden, sedan tullkomiténs förslag om restitution blifvit bekant, vid uppgörande af större fartygs beställningar blifvit ifrågasatt att i kontrakten borde upptagas det vilkor att, derest restitution komme arbetet till godo, priset skulle, köparen till favör, derefter jemkas eller rättas. Och visst är att kommer restitution väl till stånd, så skulle konkurrensen inom landet nödgå verkstäderna att nedgå så lågt i pris, att större delen af restitutionen komme fartygsbeställarne eller rederierna till godo.

Detta må nu vara godt och väl i och för sig, men det bör ej vara den enda eftersträfvansvärda effekten af åtgärden i fråga. Mig synes det vara en angelägenhet af största vikt att de svenska skeppsbyggerierna, som nu skörda föga eller ingen vinst af nybyggnader, sattes i tillfälle att äfven i utlandet upptaga och underhålla konkurrensen med de utländska verkstäderna, och dertill, synes mig, är motionärens förslag synnerligen väl lämpadt. En restitution åter enligt reservanternas till tullkomitén förslag, genom hvars tillämpning fartygsbyggarne skulle manas att använda företrädesvis det prisbilligare utländska materialet, skulle visserligen boreta dessa en större tillfällig vinst och oberättigadt nog, sätta dem i långt fördelaktigare ställning än dem, som betjena sig af hufvudsakligen inhemska material. Men utom det att detta vore ungefär detsamma som att borttaga det skydd, som bergsmän och jern-tillverkare nu ega, så skulle åtgärden icke leda till det mål, som sedt ur synpunkten af det allmännas fördel, borde eftersträvas, det mål nemligen att i utlandet gifva ökad förtroende och ökad anlåtande åt de svenska skeppsbyggerierna, ty det är icke endast det svenska arbetet man eftersträfvat utan äfven och än mer det svenska materialet, men då detta är jemförelsevis dyrt och det gifves en gräns för fartygsbeställarens benägenhet att höja priset utöfver det, som i utlandet kan betingas, så inses nödvändigheten att sätta de svenska verkstäderna i tillfälle att med anlåtande af svenska materialier sänka priset å arbetet, så vida icke beställningarne skola gå ifrån oss till utlandet. Såsom bevis huru högt man skattar användning af svenskt material till fartyg, kan jag nämna att i hvarje med utlandet afslutadt kontrakt sedan flere år tillbaka intagits bestämmelse derom, och man är så pass förtrogen med våra förhållanden att man till och med fordrar att en viss verkstads eller visst jernbruks material skall användas. Och huru stor betydelse det kan hafva för landet att våra svenska skeppsbyggerier upptaga konkurrensen med utlandet, derpå kan såsom bevis anföras det sakförhållandet att vid den af våra verkstäder, den om hvars förhållanden jag har någon kännedom, värdet af de ingångna utländska kontraherade beställningarna uppgick den 1 januari 1890 till 3,185,000 kronor. Såsom jag förut nämnt skörda verkstäderna en blott ringa, om någon vinst på nybyggnader, icke sällan endast förlust; men jag har anfört detta ur verkligheten hemtade exempel för att visa, hvilken stor betydelse det kan hafva att upptaga konkurrensen med utlandet, hvilka stora summor af utländskt kapital, som genom ett i stor skala drifvet skeppsbyggeri skulle kunna tillföras landet och komma dess öfriga näringar och arbetarebefolkning till godo. Om nu det antydda resultatet kan i sin mån tillskrifvas det förtroende, den ifrågavarande verkstadens arbete lyckats tillvinna sig, så har dock den omständigheten att verkstaden hufvudsakligast eller uteslutande begagnat sig af svenskt material sin stora andel deri. Och komme motionärens eller utskottets förslag att tillämpas, så skulle användningen af svenskt material komma mer till heders vid samtliga våra skeppsbyggerier, hvilka derigenom skulle få en långt större utländsk marknad än nu är förhållandet, det

*Godtgörelse i
rissa fall vid
nybyggnad af
fartyg.
(Forts.)*

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg.
(Forts.)

uppgifna siffertalet skulle måhända mångdubblas — och den omständigheten, att detta tillvägagångssätt skulle komma äfven andra landets näringar till godo, bör väl icke göra svenska Riksdagen mindre gynsam stämd för ett förslag, hvars fördelar i öfrigt ligga i öppen dag. Jag tillstyrker bifall till utskottets förslag.

Herr Wærn: Ehuru rätt mycket besvärad af heshet vill jag dock icke underlåta att säga några ord. Jag hade ämnat framhålla och instämma i utskottets yttrande derom, att när tiderna äro goda, så blifva de föreslagna bestämmelseåna till fördel för fartygsbyggarna, men när tiderna äro dåliga, blifva dessa nödsakade sälja sina fartyg till låga priser, och då blir det ju en fördel för redarne. Jag säger att jag hade ämnat yttra några ord derom, och att denna tanke är fullt riktig efter mitt förmenande, men jag kan afhålla mig derifrån, då den siste talaren så bestämdt lade vikt på detta, att det är redarne, som under ogynnsamma förhållanden få nytta af detta premieringssystem. Hvilka äro då redarne? Jo, de bestå af inländske män och äfven till stor del af utlänningar. Jag vill gerna göra hvad jag kan för näringarne, men tillstår att redan det, att utlänningar skulle gynnas på det sätt att de af svenska statsmedel skulle erhålla ganska betydliga kontanta belopp därför att de köpa varor i Sverige, anser jag vara ganska betänkligt. Jag tror att vi här först behöfva göra en ganska noggrann undersökning, och den kan blifva rätt vidlyftig.

Utskottet har gjort en beräkning, som slutar med en kostnad af 192,000 kronor, men den siste ärade talaren försäkrade, och jag tror honom, att ersättningen skulle mångdubblas, derest vi antaga detta förslag. Då skall sålunda svenska statsverket under en tid, som ej är egentligen ogynsam för våra skeppsvarf, anslå medel till att hjälpa utlänningen att köpa billiga fartyg hos oss. Jag tillstår att jag ej kan vara med om det sättet att uppmuntra någon industri. Men det stannar icke vid detta. Det är enligt utskottets förslag icke nog att man på detta sätt gifver utlänningen stora anslag för att han skall köpa varor hos oss, utan man sätter honom i ett alldeles afgjordt bättre läge, än den svenske industriidkaren inom samma yrke. Utskottets förslag innehåller att för hvad storlek som helst ett fartyg må hafva, skall full godtgörelse tillkomma den utländske köparen, men under ett visst antal ton tillkommer någon sådan ej svenske köpare. Sålunda, om en utlänning och en svensk konkurrera om samma fartyg af mindre storlek vid ett svenskt skeppsvarf, får utlänningen det med svenska statsverkets biträde vida billigare. Jag tillstår att detta synes mig vara ett hån mot talet att vilja hjälpa den svenska sjöfarten.

Det var för några dagar sedan fråga om att genom nedsättning i fyr- och båk-afgifterna bereda lättnader för vår sjöfart, men det bestreds då på det bestämdaste, och då hette det, att enär äfven utlänningarne betala dessa afgifter, borde ingen nedsättning i dem ifrågakomma. Motionären i nu föreliggande fråga sade tillika att utlänningarne skulle få större fördelar än svenskarne, emedan de voro så många.

Sålunda skulle en större fördel anses tillkomma utländerne, blott därför att de äro så många. Låt oss nu, mina herrar, tillämpa detsamma äfven här. Äro ej utländerne många i detta fall också? Men här tillkommer att när utländerne icke äro flera, utan en utlänning svarar mot en svensk och fråga är om fartyg af en viss storlek, så skall utlänningen hafva en förmån på svenska statens bekostnad, men ej svensken.

*Godtgörelse i
vissa fall vid
nybyggnad af
fartyg.
(Forts.)*

Hela detta förslag förefaller mig förkastligt, och det kan vara skäl att noga tänka efter, om det också finnes någon verklig grund därför. Till fördel för detsamma nämndes att det blefve en orimlig premiering den, som skulle uppkomma genom restitution för användning af utländska materialier. Hvaruti ligger orimligheten af denna premiering? Hvilken är dess grund? Jo, att de herrar, som nu äro i majoriteten hafva satt tullar på utländska varor. Restitutionen motsvarar sålunda tullen. Men när tullen pålades, försäkrade man att tullen fördyrar icke varan. Nu hafva vi emellertid hört, att den fördyrar så mycket, att den åstadkommer en orimlig prisskilnad. Jag tror ej att den logiken håller streck.

Vi äro, mina herrar, af mycket olika åsikter, majoriteten och minoriteten, i afseende på tullfrågor. I ansen att allmänheten bör beskattas till fördel för yrkesidkarne. Näväl, jag är af motsatt åsigt. Men naturligtvis, som majoriteten vill, så blir det. Men jag hemställer till majoriteten, om det ej är skilnad emellan att taga skatt af den stora allmänheten, att pålägga den några bördor för yrkesidkarnes skull, och att, såsom det här är fråga om, att bereda ett yrke svårigheter för att möjligen hjälpa ett annat. Hafva vi dock icke skäl att väl betänka oss, innan vi besluta oss för något sådant?

Här är taladt om sjöfarten, såsom om äfven den skulle hafva nytta af de föreslagna bestämmelserna. Med afseende härpå ber jag få nämna, att premieringssystemet i och för sig förutsätter att man bör betrakta såsom en fördel att det bygges så många fartyg som möjligt, men detta står i strid mot den åsigten att man ej bör bygga flera fartyg, än att deras begagnande blir en lönande näring. Vi skulle här sålunda inlägga något främmande, ty man skulle nu ej bygga i enlighet med behovet, utan för premieringens skull, och deri ligger det betänkliga, att man bygger mera, än behovet kräfver. Och just detta har enligt min öfvertygelse gjort mycket till att skapa de dåliga tiderna för sjöfartsnärigen, att man byggt så många fartyg man kunnat utan att taga hänsyn till, huruvida det kunna lönat sig att använda dem eller icke. Men när vi nu kommit till ett förslag, som icke blott innebär den betänkliga premieringen utan också att det skall blifva billigare för utlänningen än för oss sjelfva, att få svenska fartyg, så tror jag, mina herrar, att hvar och en, som ej vill begå den orättvisan att gynna ett yrke på det andras bekostnad, något besinnar sig, innan han går in på detta förslag.

Jag yrkar afslag på utskottets hemställan.

Godtgörelse i vissu fall vid nybyggnad af fartyg. Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

(Forts.)

Herr Bennich: Den förste ärade talaren behagade fästa uppmärksamheten på, huruledes 1888 års Riksdag brutit med den mer än femtioåriga ordningen att restituera tullafgifter vid nybyggnad af fartyg och huru 1889 års riksdag vidhållit detta afbrott i denna för skeppsbyggerierna förut medgifna förmån. Han utkastade derigenom en enganska hård förebråelse mot det nya systemet, under hvilket vi äro lyckliga att för närvarande lefva, och jag är icke den, som vill i någon mån motsäga hans förebråelse i detta hänseende. Det var det nya systemets män, hvilka ansågo lämpligt att frångå skeppsbyggerierna en förmån, som de fått åtnjuta ända sedan 1831, då restitution medgafs för alla till skeppsbygget använda med tull belagda utländska materialier — en tullrestitution som sedermera bibehölls för de få återstående utländska byggnadsmaterialier, för hvilka det gamla systemet icke beviljat tullfrihet. Jag tror att det var en fullt rättvis och lämplig behandling af skeppsbyggerierna att låta dem få åter de tullafgifterna måst erlägga för använda utländska materialier till fartyg, icke blott vid reparation och förbyggnad, utan äfven vid nybyggande, och detta utom afseende på, om fartygen byggdes eller reparerades för utländsk eller svensk mans räkning.

Nu vill man införa en alldeles ny metod. Metoden har blifvit i viss mån skildrad till sina verkningar af den talare, som näst föremig hade ordet, och det låter omöjlig förneka sig att metoden är lika ny, som orättvis mot svenska skeppsredare. Man tyckes föreställa sig att skepprederirörelsen icke förtjenar så mycket afseende, som skeppsbygget, men jag vågar hemställa till Eder, mina herrar, om till en sådan föreställning finnes någon rimlig grund. Det är ju svenska skeppsredarne, hvilka hufvudsakligen begagna de fartyg, som här byggas.

Icke nog med att det system, hvilket nu skulle genomföras med premiering eller s. k. godtgörelse, är nytt för våra förhållanden och i Norden fullständigt oförsökt samt tillika orättvist emot vår skepprederirörelse, innebär det derjemte i sig så många andra olägenheter och inger sådana betänkligheter, att hvar och en, som icke obetingadt vill gå in på att svenska statskassan och svenska medborgare skola genom direkta anslag och understöd uppmuntra den ena eller andra näringen, måste betänka sig mer än en gång innan han tager första steget på den banan. Ty onekligen innebär föreliggande förslag, den tanke, att utförseln af svenska tillverkningar skall uppmuntras icke blott genom återbekommande af den tull som möjligen blifvit erlagd för utländska i tillverkningen använda materialier utan ock genom en mot tullafgiften svarande premie för vid samma tillverkning använda svenska materialier af liknande beskaffenhet. Om man nu börjar med att på detta sätt godtgöra den ene eller andre producenten för hvad han åstadkommit till förmån för skeppsbygget, hvad är det då, som hindrar att nästa gång infinder sig också en verkstad eller flera och

säga: »vi arbeta väl lika mycket för svensk industri, och export af dess tillverkningar, som någon annan, hvarför få då icke äfven vi, denna s. k. *godtgörelse*, såsom premieringen benämnas?» Våra mekaniska verkstäder, hvilka för export tillverka jordbruksmaskiner och åkerbruksredskap, använda vid sina tillverkningar såväl jern om andra materialier af dels svenskt och dels utländskt ursprung. Dessa komma nu och säga: »I gifven utländingar, som köpa svenska fartyg, en godtgörelse beräknad ungefär efter hvad de i varan ingående materialier, om de vore utländska, skulle draga i tull; hvarför skolen I icke gifva oss, som tillverka åkerbruksredskap, en dylik godtgörelse, vi använda både svenskt och utländskt jern?» Det vore, mina herrar, en orättvisa mot dessa verkstäder, om ej äfven de finge sin godtgörelse, och fullföljer man det systemet, skulle det vara högst intressant att veta, hvem som slutligen skall betala all den godtgörelse som skall utgå vid utförsel af svenska tillverkningar, vid hvilka möjligen blifvit använda några tull underkastade utländska materialier. Och till hvem skall denna godtgörelse i sjelfva verket slutligen erläggas? Naturligtvis till utländingen som köper våra produkter? Jag ber att ännu en gång få fästa uppmärksamheten på konsekvenserna. Glömmer man den gamla satsen, »principiis obsta», så är man inne på det sluttande planet, der det ena krafvet efter det andra kommer att göra sig gällande mot svenska folket och svenska statskassan.

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg.
(Forts.)

Den näst föregående talaren fäste uppmärksamheten på de svenska redarne, huru de blifvit styfmoderligt behandlade i jämförelse med utländingar, som köpa våra fartyg. Otvifvelaktigt är detta ämne förtjent af synnerlig uppmärksamhet. De svenska redare, som sysselsätta en stor flotta i vår inrikes sjöfart, begagna dervid i allmänhet fartyg under det minimitontal, som här skulle premieras. Detta, mina herrar, synes man vilja lemna utan afseende och i stället blott tänka på att gynna utländingar, som köpa våra fartyg, äfven om dessa sedermera begagnas för idkande af kustfart i Sverige, hvartill flera nationer äro berättigade. Är detta rimligt? Jag är, såsom I väl veten, mina herrar, ej afvoigt sinnad mot utländingarne, jag anser dem böra behandlas med full rättvisa, lika väl som våra egna landsmän, men icke anser jag mig såsom svensk berättigad att gynna utländingarne framför våra landsmän, hvilket dock skulle blifva följden af det system, som nu föreslagits.

Den förste ärade talaren yttrade om den såkallade »godtgörelsen», hvilken jag kallar *premiering*, att den innefattar blott full godtgörelse efter medelberäkning af de tullafgifter, som skulle drabba de utländska materialier, med hvilka de i deras ställe använda inhemska borde betraktas lika berättigade till godtgörelse. *I dag* är möjligtvis denna godtgörelse tillfredsställande, jag vågar icke tvista med den ärade talaren derom; Men huru ställer sig godtgörelsen *om ett år*? Om jag icke misstager mig för mycket, är man långt ifrån nöjd med de tullsatser, hvilka för närvarande äro bestämda för en och annan eller många af de artiklar, hvilka utgöra föremål för svensk produktion. Vi hafva med sannolikhet att inom den närmaste framtiden motse motioner om betydl-

Godtgörelse i ligt förhöjda tullar bland annat på åtskilliga jernartiklar. Med den *vissa fall vid* rätt, majoriteten eger, kommer den naturligtvis att votera dessa förhöjda *nybyggnad af* tullar, och den kommer att göra det med dubbel smak, derest tullförhöjningen kommer att tillika verka en motsvarande förhöjning i godtgörelsen vid export af tillverkningar, i hvilka dessa ämnen ingå. Huru går det då, med den fulla godtgörelsen? Jo, i dag 16 kronor per ton, nästa år hafva vi höjt tullarne på jernartiklar med kanske 20 eller 30 procent. Då få vi söka upp en ny s. k. godtgörelse, och hvar är gränsen?

(Forts.)

Hela detta system anser jag alldeles falskt och förkastligt, om det också må vara godkändt af två stater i Europa, Frankrike och Italien. Några andra stater, som accepterat ett dylikt system hafva vi ännu icke hört uppgifvas. Man säger att det är endast vårt land och Danmark, som gifva restitution. Ja, vi gifva restitution, och hafva gifvit restitution, och det anser jag också bör ega rum framgent. Men huru göra Tyskland och Norge? De tillåta tullfri införsel af utländska materialier, som skola användas vid skeppsbyggerierna. Detta är ju sak samma, utom att det är en ginare väg. Hufvudsaken är att materialier för skeppsbyggeriet äro i dessa länder tullfria, likasom de varit hos oss och i Danmark.

Jag beklagar att man någonsin afbröt den medgifna restitutionen af erlagda tullar och jag hoppas att den kommer att mycket snart återinföras.

Men jag ber att få fästa uppmärksamheten på ännu en sak, nemligen att under det utskottet, med all tillbörlig uppmärksamhet och hänsyn till pågående förberedande åtgärder genom t. ex. tullkomitén, afhållit sig från att i förväg föreslå något ingripande beslut angående tullavgifterna, så har deremot utskottet icke haft samma hänsyn till de förberedande undersökningar, som pågå angående sjöfartsnäringens upphjelpande. Frågan derom är, såsom vi veta, föremål för en nedsatt komité. Men denna komités arbeten vill man icke afbida, utan här skall man rusa åstad i förväg, och när man då åberopar auktoriteter till stöd för sitt förslag, lemnas utan afseende sjöfartsnämnderna just å de största handelsplatserna, hvilka så vidt jag förstått referaten, icke varit vänner af det nya systemet.

Det finnes också ett par andra myndigheter, hvilka varit i tillfälle att yttra sig öfver denna fråga, och hvilka ganska allvarligt motsatt sig premieringssystemet, nemligen generaltullstyrelsen och kommerskollegium. Om tullstyrelsens yttrande afgifvits under den tid, då jag hade äran att utöfva något inflytande inom det embetsverket, skulle jag funnit det helt naturligt, att nuvarande bevillningsutskott helt och hållet ignorerat yttrandet; men sedan det nya systemet fått sin man i spetsen för detta embetsverk, förefaller det mig mera än anmärkningsvärdt, att icke ens efter den tiden tullstyrelsens uttalande tillmätits något som helst afseende i denna fråga. Jag vågar dock tro att så mycket afseende borde hafva blifvit tillmätt detta verks uttalande nu, att åtminstone utskottet icke i strid mot sitt förfarande vid behandling af öfriga tull-

frågor, och utan afbidan af sjöfartskomiténs utredning, hade tagit sig för att, med underkännande af generaltullstyrelsens och kommerskollegiets uttalade meningar, föreslå Riksdagen att gå in på en bana, hvars konsekvenser äro långt farligare än den särskilda fråga, som nu är föremål för behandling. Jag yrkar afslag på utskottets förslag.

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg.
(Forts.)

Grefve Strömfelt: Herrar doktrinärer i frihandelsläran hafva nu yttrat sig, den ene efter den andre, och båda hafva med alla dem till buds stående medel bekämpat förslaget — hvilket ju ock var att förutse.

Den siste ärade talaren uttryckte sig må hända mera sant än klokt, då han yttrade: hela systemet är falskt. Ja, hvarom gäller väl striden emellan honom och mig? Jo, om »*systemet*». Han yttrade sig så, och jag tackar honom därför, ty hvar och en, som ej anser tullsystemet vara falskt, bör sålunda kunna förstå, hvarför dessa herrar nu uppträdt. Såsom jag nämnde, en stor strid var att förutse, utgången ligger i kammarens hand.

Det måste naturligtvis vara någonting alldeles vedervärdigt för dessa herrar och deras vänner, om tullsystemets representanter skulle genom en rättvisa, såsom jag kallar det, binda en industri vid sitt system, eller rättare, skulle i så måtto binda en industri vid systemet, att *den* åtminstone erkände att detsamma har gjort mera för industrien, än det andra, det vore ju illa från deras synpunkt sedt.

Den siste talaren sade också, att han var särdeles varm för att ersättningen skulle utgå på förut öfligt sätt. Jag har förra gången jag hade ordet sökt visa, att detta är det sämsta af de båda föreslagna systemen. Jag behöfver icke upprepa hvad jag då nämnde, emedan deraf torde framgått, att detsamma har många stora olägenheter, och att det är att *faktiskt premiera utländska verkstäder och utländsk industri* på den *svenska industriens bekostnad*, sedan tullar blifvit åsatta materialier för skeppsbyggnad, som tillverkas i Sverige.

Vidare yttrade han, att det är besynnerligt att man vill företaga denna fråga så hastigt till afgörande, då en komité blifvit tillsatt för frågans behandling. Jag har vid ett föregående tillfälle, då jag hade ordet, fäst uppmärksamheten på att sjöfartsnäringsen beröres ej af denna fråga i vidsträcktare mån, än hvad prisbillighet på fartyg angår. Denna näring har ofantligt många *andra* frågor, som beröra den särskildt, och *dessas* utredning tillhör hufvudsakligen sjöfartskomitén.

Han sade äfven, att det var ej så väl bestäldt med myndigheternas af mig åberopade yttrande. Han var dock så god och icke jäfvade det stora antal, som varit för den föreslagna åtgärden, men han sade, att flera stora städer, bland dem Göteborg och Malmö, yttrat sig deremot. Ja, och hvarför? Jo, af alldeles samma skäl, som uppkallat honom och den föregående talaren; ty de hafva förklarar att här hjälper icke annat än att *afskaffa alla tullar*. Så står det till med det yttrandet. Stockholm nämndes nu under hand. Ja väl, Stockholm har biträdt den gamla restitutionsformen med vilkor, den om kontroll, som begärts med afseende på restitutionen, skall strykas. Sålunda full frihet

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg. jag har använt det och det, gif mig nu restitution af tullen! Men om det ej kunde ske, har Stockholms handels- och sjöfartsnämnd förklarad, att den, hellre än att underkasta sig de föreskrifna kontraktstämmelserna, biträder tullkomiténs förslag.

(Forts.)

Jag sade därför också förra gången jag hade ordet: »13, hvaraf en vilkorligt;» tolf och ett gör tretton — den siste talaren hjälpte mig till förklaringen i det afseendet.

Den förste ärade talaren sade, att han ville instämna i tullkomiténs yttrande, att detta förslag vore för skeppsbyggerierna en fördel under goda tider, men att redarne taga fördelen under dåliga tider. Han tänkte då icke på, att det för de svenska skeppsbyggerierna är en väsentlig fördel, om de äfven, utan någon del af godtgörelsen, kunna under dåliga tider få behålla sitt arbete och sitt arbetareantal i samma grad som eljest. Denna fördel är så väsentlig, att hans yttrande icke bör få passera oanmärkt. Till stöd för mitt gendrifvande deraf ber jag få nämna, hurusom efter denna grafiska tabell, uppgjord i Stockholm, det vid åtskilliga fartygsverkstäder visat sig, att den del af tillverkningskostnaderna, som går till *arbetare och tjänstemän*, belöper sig till 40—50 % af *hela byggnadskapitatet*. Det är sannerligen icke en småsak att under dåliga tider kunna med *utländska penningar* gifva arbete och föda åt en stor befolkning, äfven om sjelfva verkstäderna icke då få någon vinst på arbetet.

Vidare yttrades af båda de föregående talarne, att en stor orättvisa uppkomme mot de svenska rederierna derigerom, att tontalet är bestämdt, under hvilket någon godtgörelse icke kommer i fråga. Hvarför denna siffra blifvit bestämd, derom borde de ock hafva talat, men derom fäldes icke ett ord. Jo, detta har skett därför, att, angående materialen till fartyg under detta tontal, fins i allmänhet ingen konkurrens med utlandet. De måste i regel beställas vid svenska verkstäder därför att naturförhållandena, der dessa fartyg plöja vägen, äro sådana, att till dem erfordras svenskt material. Ett eller annat undantag från denna regel fins, men man kan icke lagstifta för undantag. I regel gäller, att till de fartyg, som icke kunna passera sluss, kan ej användas annat än svenskt jernmaterial. Derfor har det föreslagna tontalet blifvit satt. Det är således icke för att göra någon orättvisa. De båda talarne glömde äfven, att svenska rederier kunna beställa fartyg öfver detta tontal, behålla dem och sända dem i utländsk, ja transatlantisk fraktfart, och att de då få godtgörelse. Detta är så påtagligt, att det icke behöfver bevisas. Det ligger ingen orättvisa mellan utlänning och inlänning i förslaget, och tontalet måste bestämmas på grund af de olika materialbehofven.

Slutligen vill jag än en gång påpeka, hurusom sjöfarten måste af detta förslag hafva nytta. Det kan väl ej bestridas, att när rederiörelsen kan få fartyg af bättre material, lättare och prisbilligare, måste den ovilkorligen hafva nytta af det system, hvilket kan åstadkomma något sådant.

Jag fortfar att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Reuterswård: Det kan anses obehöfligt att orda vidare i denna fråga, sedan så mycket blifvit yttradt för och emot, och sedan jag begärde ordet har den siste talaren så fullständigt vederlagt hvad motståndarne yttrat, att föga är att tillägga. Men då jag varit medlem af utskottet och tillstyrkt motionen, anser jag mig böra nämna några ord.

*Godtgörelse i
vissa fall vid
nybyggnad af
fartyg.
(Forts.)*

Man torde erinra sig, hurusom, då vi under 1888 års riksdag framkommo med vårt stora tullbetänkande, utskottet fick uppbära skarpa förebräelser därför att intet gjorts för skeppsrederiernas och sjöfartens främjande. Jag påminner mig att jag vid detta tillfälle yttrade, att vi nog haft denna fråga under ompröfning inom utskottet, men att frågan då varit så litet eller alls icke utredd, att utskottet icke tilltrött sig framkomma till Riksdagen med något förslag. Man hade ock all anledning hoppas, att Kongl. Maj:t skulle tillsätta en komité för att taga tullfrågan i allmänhet under empröfning och äfven skeppsbyggeriet. Nu har, såsom bekant, denna tullkomité behandlat frågan med en synnerlig omsigt och lemnat så goda upplysningar och material, att utskottets majoritet utan att tveka bifallit komiténs förslag, hvilket är detsamma som Grefve Strömfelts motion. Nu visar det sig efter den utredning som är gjord — man har tagit 12 olika fartyg, byggda under samma år på olika verkstäder — att om restitutionen skulle utgå såsom tillförene, skulle den utgöra per bruttoton lägst 15 högst 21 kronor. Då ansåg man billigt att taga en medelsiffra, hellre för låg än för hög, och beslöt taga den af tullkomitén och motionären föreslagna siffran, 16 kronor per ton. Men af hvad som vi nu fått höra af våra motståndare, af hvilka man hoppades att de vilja göra allt till upphjelpande af rederirörelsen, ser jag åter en strid mellan frihandlare och protektionister. Ty det är tydligt af hvad här sagts, att det hufvudsakligen gäller det nya systemet och dess män, såsom man kallar oss, och då vi framkommit med ett förslag, ett genomgripande och enkelt förslag att tillämpa, visserligen förut icke i landet tillämpadt, men dock med synnerlig fördel tillämpadt i andra stora civiliserade länder, då upptages striden med synnerlig ifver. Utskottets majoritet har ansett det vara lämpligt att göra sig till godo den erfarenhet man inhemtat från utlandet, der det visat sig, att i samma stund man antagit detta system, har skeppsbyggeriet ökats ofantligt, under det att det förut varit stadt i tillbakagång. Hvad var naturligare än att vi, som önska framgång åt all svensk industri, med tacksamhet accepterade en sådan idé, då vi till följd af våra förhållanden, goda material, samvetsgrant arbete m. m. kunna täfla med hvilket land som helst i fartygens godhet och omsorgsfulla byggnad. I dessa dagar hafva ett par japaneser varit här vid våra verkstäder för att se, huru man går till väga här för att kunna frambringa ett så godt arbete, som deras rederier under loppet af några år funnit, då de köpt fartyg från Sverige. Och följderna är att de, såsom jag tror, i dessa dagar underskrifvit kontrakt på betydliga beställningar. När nu så lyckligt är, att vårt land eger alla förutsättningar för att kunna konkurrera med hela den öfriga

Godtgörelse i vissa fall vid nybyggnad af fartyg.
(Forts.)

verlden i skeppsbyggeri, frågar jag: är det ej vår pligt att se till att vi kunna tillgodogöra oss en sådan favör? Nu säger man, att det är något nytt och oförsökt, att svenska folket får betala den ifråga, varande byggnadsersättningen, med ett ord man rör upp himmel och jord, när det är fråga om dessa saker. Det må så vara, att svenska staten i sista hand får utbetala dessa medel, men man får ej taga ur räkningen, att om skeppsbyggeriet skulle genom denna godtgörelse uppblomstra, komma staten och kommunerna med att taga sin behöriga andel i inkomsten af kapital och arbete, så att den summa, som här skyldrar och vissa talare sagt kunna stiga till så enorma belopp, att det hela kan bli riksvådligt, bör betydligt reduceras.

En ärad talare nämnde att han skulle icke förundrat sig öfver, om utskottet fäst mindre vikt vid hvad tullstyrelsen yttrat, om det skett innan han, f. d. generaltulldirektör, lemnat sin befattning och platsen öfvertagits af en person med mer protektionistiska åsigt än han. Jag vill då säga honom, att jag hade föreställt mig, att tullstyrelsen var ett kollegialt verk. Är det generaldirektören, som bestämmer allt? Herr Bennich: ja. Det är då icke underligt, att det har gått som det gjorde!

Jag behöfver icke säga mer. Saken talar för sig sjelf; men det egendomliga är, att det är från våra embetsverk det största motståndet kommer vid frågan om upphjelpande af vår industri. Det är sorgligt, men sant!

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Tvenne föregående talare hafva velat påstå, att denna fråga i botten vore en strid mellan frihandlare och protektionister. Då jag i denna fråga vågar tänka olika med utskottet, ber jag herrarne vara förvissade om, att hvad mig beträffar, så tillhör jag varmt och fortfarande det protektionistiska partiet, men det oaktadt finner jag denna fråga, i sitt nuvarande skick, vara af den beskaffenhet, att jag vågar för min del hemställa, att den för närvarande uppskjutes hvad beslutet beträffar, ty mig synes, på grund af de diskussioner, som här öfver denna fråga egt rum från båda sidorna, att denna fråga för närvarande icke är, hvad man säger, mogen. Jag tror, att det understöd åt sjöfarten och rederierna, som vi önska, både protektionister och — jag är öfvertygad derom — äfven herrar frihandlare, kan lemnas på ett annat sätt och i en annan form än nu blifvit föreslaget. Och så ondt det än gör mig att nödgas i denna fråga skilja mig från mina vänner, herrar protektionister, kan jag icke annat än yrka för närvarande afslag på utskottets betänkande i denna fråga.

Herr Wærn: Innan denna fråga började diskuteras, frågade jag herr Bennich, huruvida det vore skäl att någon af oss yttrade sig, emedan jag var fullkomligt öfvertygad om, att, om vi gjorde, det skulle det heta, att frågan vore en strid mellan frihandlare och protektionister, hvilka senare skulle uppmanas tänka: rösta icke såsom de der vilja,

då rusa vi i förderfvet! Jag har försökt visa skilnaden mellan denna fråga och en vanlig tullfråga och att visa hvad det gäller, nemligen något mer, än en vanlig skiljaktighet mellan frihandlare och protektionister. Men båda de nästföregående talarne hafva gjort sitt yttersta för att öfvertyga kammarens ledamöter om, att här är en strid mellan frihandlare och protektionister. Är ni protektionist, skall ni rösta på ett sätt, det fins intet annat alternativ! För den som är gripen af partiifver blir det så, det kan ej hjälpas. Men jag vädjar till alla dem, som icke äro förblindade, utan lugnt hört på hvad som yttrats, och jag borde då kunna vädja till hela kammaren: är det skäl att afgöra denna fråga efter ett partikommando, vore det än sjelfva ålderspresidentens? För min del tror jag, att hvarje tänkande man, som är berättigad att vara ledamot af Första Kammaren, har det ansvaret att tänka på hvad han gör och tänka *sjelf*.

Här har äfven rigtats en mycket grav anklagelse mot kommerskollegium, derför att det yttrat sig på ett sätt, som icke behagade talaren. Största motståndet, när det gäller vår industris hjälp, kommer från embetsverken, sade han. Det är en mycket svår beskyllning, men jag får väl försöka bära den. Kommerskollegium, hvars president jag har äran vara, har sin bestämda instruktion och handlar efter den; och ännu har icke någon klagan hörts från Kongl. Maj:t, ej heller från annat håll, att vi misstydt eller icke lydt vår instruktion eller underlåtit göra något, som enligt dess föreskrifter kunnat göras för att hjälpa svensk industri. Hvad den ärade talaren var missnöjd med var, att, när Kongl. Maj:t begär ett utlåtande af oss, vi, enligt vår pligt, lemna all den utredning, som är oss möjlig; det har varit vår skyldighet, men att den utredning vi lemnat icke smakar honom, kunna vi icke hjälpa. Jag tror icke att man i våra utlåtanden skall kunna upptäcka ett spår till något slags agitering eller insinuation eller något som helst, hvaröfver olika tänkande skulle kunna hafva skäl att beklaga sig. Men vår skyldighet är att efter bästa förmåga utreda hvarje oss förelagd fråga, och så länge vi sitta der, komma vi att göra det.

Så berördes äfven, hvad herr Bennich talade om, premierings-system och huru långt det kunde gå. Om herr Bennich vill, svarar han bäst för sig sjelf. Jag vill endast påminna om, att premierings-systemet och den stora uppmuntran det lemnat åt Frankrikes sjöfart har varit åtföljdt af ett annat steg, nemligen premiering af sjögående fartyg, som också gjort sitt till, men som enligt min åsigt icke är bättre än det andra. Det är detta system, som förtjenar att särskildt för sig omtalas. Och förmodligen var det detta herr Bennich menade.

Hvad angår det, som sagts emot mig, har man fäst sig vid mitt yttrande, att här i visst fall blefve ett ovilkorligt och bestämdt gynnande af utländska yrkesidkare framför svenska, nemligen deri, att fartyg af viss storlek skulle erhålla premier, om de såldes till utlänning, men icke om de köptes af inländsk man. Då invänder man, att en gräns måste sättas, och att i allmänhet ingen konkurrens råder angående material till mindre fartyg, samt att svenska rederier kunna skicka ut

*Godtgörelse i
vissa fall vid
nybyggnad af
fartyg.*

(Forts.)

Godtgörelse i stora fartyg till och med på transatlantisk fraktfart — det är dessa vissa fall vid skäl, som skulle vederlägga mitt yttrande. Det bevisar mig, att jag nybyggnad af icke blifvit förstådd. Den konkurrens jag talade om hade icke med fartyg. material eller transatlantisk fraktfart att göra, utan afsåg något helt annat.
(Forts.)

Här har talats om fartyg, som gå på inrikes fart och kustfart svenska orter emellan, och att den första icke var underkastad konkurrens, den senare en mycket liten, ehuru vi äro genom traktater förbundna att lemna vissa utländska magter full frihet i afseende på kustfarten. Men vi hafva på nära håll länder, Danmark, Finland och Tyskland, hvilkas kuster icke ligga längre bort än att små fartyg gå dit. Här kommer en finne, en dansk, en tysk och vill köpa ett fartyg af mindre storlek. En svensk vill köpa samma slags fartyg, för att sätta i fraktfart i sundet, till Finland, till Jutland eller Lübeck; han vill drifva samma trade som en utlänning. Svensken får icke, men utlänningen får premie för att han gör det. Jag hemställer, om icke detta exempel är tillräckligt, för att beteckna förslaget såsom icke fosterländskt.

Jag yrkar fortfarande afslag å detsamma.

Herr Bergström: Det fans en tid, då vårt land i fråga om rederinringen intog ett af de främsta rummen i Europa, icke öfverträffadt af andra stater än England och Norge. Det var den tid, då man uteslutande byggde träfartyg. När man sedan allt mer började öfvergå till byggande af jernfartyg, hade nog, om förhållandena varit gynsamma och vårt lands redare vetat att följa med sin tid, Sverige kunnat bibehålla sin gamla plats. Nu är förhållandet alldeles motsatt. I egenkap af ordförande i den komité, som af Kongl. Maj:t fått i uppdrag att föreslå åtgärder till upphjelpande af sjöfartsnäringsen, anser jag mig böra meddela några siffror, som utvisa i hvilken lägervall vår rederihandtering råkat. Komitén har anställt jemförelse mellan andra länder och Sverige för att utröna, i hvad mån deras ångbåtsflottor och vår under viss tid ökats, dervid ökningen uttryckts i procenttal. Det är ett jemmerligt resultat dessa siffror ådagalägga. Under perioden 1875—1888 har Norge ökat sin ångbåtsflotta med 200 proc., Belgien sin med 200 proc., Frankrike sin med 120 proc., Spanien sin med 125 proc., Italien sin med 150 proc., Danmark sin med 150 proc., Finland sin med 150 proc., Tyskland sin med 175 proc., Holland sin med 67 proc., England sin med 120 proc. och Sverige sin med endast 33 procent. Sverig står i detta afseende endast öfver Ryssland, hvars ångbåtsflotta vuxit med blott 25 procent. Jag tror därför, att riksdagen hade fullt giltiga skäl att i sin skrifvelse af år 1888 hos Kongl. Maj:t begära utredning om anledningarna till den lägervall, hvori vår rederihandtering befunne sig och om medlen för dess upphjelpande.

Huru vida nu föreliggande förslag om byggnadsgodtgörelse är lämpligt eller ej, vill jag icke uttala mig om på förhand, emedan komitén skall yttra sig öfver alla de olika sätt, som kunna antagas

tjena till att upphjelpa sjöfartsnäringen. Blott det vill jag säga, att detta sätt *ensamt*, efter min och flertalets i komitén åsigt, ingalunda skulle förslå att bringa upp vår rederinäring till jemförlig höjd med andra länders. Men jag kan icke underlåta att motsäga en talares --- min ärade väns, presidentens i kommerskollegium — uppgift, att antagande i Frankrike och Italien af ett sådant premieringssystem, som det af bevillningsutskottet föreslagna i sin mån varit en verkande orsak till den lägervall, hvori vår sjöfartsnäring befinner sig. Detta tror jag icke med fog kan sägas, då man jemför Frankrikes och Italiens tillökning i ångbåtsflottan med hela tonaget för det öfriga Europa. Frankrike har väl under 1875--1888 ökat sin ångbåtsflotta med 310,710 tons, och Italien sin med 113,400 tons, men hvilken obetydlighet äro ej dessa siffror emot t. ex. Englands ångbåtstonage, som i närvarande stund utgör 4,871,600 tons.

Till följd af den ställning jag såsom ordförande i sjöfartskomitén intager har jag intet yrkande att göra, utan har endast velat lemna förestående sifferuppgifter, hvaraf kammaren torde klarligen inse att hjelp för sjöfartsnäringen är högligen önskvärd och behöflig.

Herr vice talmannen: Ehuru jag så fullständigt delar de åsigt, herrar doktrinärer i frihandel framstält, att jag till deras yttrande icke har något nytt att lägga, är det dock för mig omöjligt att närvara i ett plenum, då en framställning sådan som bevillningsutskottets föreliggande är föredragen till afgörande, utan att deremot uttala min lifliga protest. Jag är fullt öfvertygad om, att alla dessa konstlade medel att upphjelpa den ena eller andra näringen ovilkorligen skola misslyckas, att de icke skola leda till något annat än en ojemn ställning mellan de särskilda näringarna, till ett gynnande af den näring, som för tillfället är i stånd att bäst skaffa sig vänner inom representationen, och det städe blott på bekostnad icke blott af konsumenterna utan äfven af en mängd andra näringar, som sammanhånga med den gynnade. Den första talaren har med den samvetsgranhet, som alltid utmärkt honom, erkänt att det förslag, som nu föreligger, i sjelfva verket icke är någon uppmuntran åt sjöfartsnäringen, utan uteslutande eller åtminstone i det närmaste uteslutande åt skeppsbyggeriet, och i det afseendet innehåller ju äfven utskottets betänkande ett ganska intressant medgifvande, eller att det gynsamma för skeppsbyggerierna egentligen inträder, då de hafva godt om beställningar, det vill med andra ord säga, så de icke behöfva någon premiering. Det är under andra förhållanden eller under sådana, då de hafva dåligt med beställningar, då de hafva svårt att få några sådana, som det skulle kunna vara fördelaktigt för sjelfva sjöfartsnäringen, hvilken under en stark konkurrens skulle kunna på grund af denna premiering få en nedsättning i prisen på fartyg. Jag är på det lifligase öfvertygad, att, om ett steg i den riktning, här föreslås, af representationen en gång tages, det skall komma att efterföljas af flere, och att vi skola komma in på en väg i

*Godtgörelse i
vissa fall vid
nybyggnad af
fartyg.*

(Forts)

Godtgörelse i lagstiftningen, som skall lända alla till skada och säkerligen äfven den vissa fall vid näring, hvilken man vill gynna.
nybyggad af fartyg. Jag yrkar afslag å utskottets hemställning.
 (Forts.)

Herr Sanne: Det förefaller mig oegentligt, att de personer, som mest af alla tala mot tullskydd, då det blir fråga om att taga bort skyddet, såsom icke längre lämpligt, äfven äro emot att så sker. Otvifvelaktigt är, att genom det nya systemet ingen näring lidit så mycken skada och så stort förfång som skeppsrederirörelsen. Vi hafva såväl trä som jern af utmärkt beskaffenhet, vi hafva dugliga arbetskrafter, men tyvärr har icke denna rörelse på senare tider gått så framåt som i andra länder, hvilka icke hafva samma betingelser som vårt. Jag har gjort mig mycket reda för denna fråga, och min öfvertygelse är, att något måste göras för uppmuntrande af skeppsrederirörelsen. De fartyg, som besöka transatlantiska hamnar, komma på många år icke in i svenska hamnar. De erlægga betydliga utskylder till stat och kommun, utan att besvära desamma. Till vår glädje finna vi, att våra fartyg i främmande transatlantiska hamnar företrädesvis äro eftersökta. Hvarför? Jo, därför att vi hafva en den mest aktningvärd och redbara sjömanscorps. Jag är fullt öfvertygad, att det är af vigt för landet, att understödja denna näring, så att den må gå framåt, och jag tror, att detta ändamålsenligt vinnes genom det af utskottet föreslagna sättet. Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr greffen och talmannen enligt derunder framställda yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt oeh sedan på afslag derå, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Bennich* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 11 punkten af sitt utlåtande n:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslås utskottets hemställan.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 53.

12--14 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda betänkande n:o 8, angående hvitbetssockertillverkningsafgiften, biföll kammaren hvad i utskottet i nämnda betänkande hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 22 och 23 innevarande april bordlagda memorial n:o 9, i anledning af återremiss utaf 1 punkten i utskottets betänkande n:o 2, angående villkoren för försäljning af bränvin.

Herr Cavalli: Redan vid frågans föregående behandling i kammaren, har jag uttalat min mening, eller att de mellan Sverige och främmande magter, särskildt Frankrike, afslutade handelstraktater lägga bestämda hinder i vägen för antagande af motionen, såvida man icke, utan att vare sig främja nykterheten eller minska spritkonsumtionen, vill alldeles förstöra den svenska spritvaruhandlarens näring, till förmån för den utländska, och jag har visserligen icke blifvit öfvertygad af dem, som under diskussionen, då frågan första gången här handlades, förfäktade en motsatt åsigt. Jag står alltså på samma ståndpunkt som förut, och jag har därför inom utskottet reserverat mig mot utskottets nu gjorda framställning, att i en skrivelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggande af ett förslag till lagstiftning i motionernas syfte. Jag skall dock icke upptaga kammarens tid med att ytterligare anföra de skäl, som förut äro nämnda, nemligen de som afse handelstraktaternas inverkan på frågan, enär andra skäl finnas, som tala mot bifall till motionerna. Jag har noga genomläst båda kamrarnes diskussionsprotokoll i detta ärende, då det förra gången behandlades, och jag har dervid funnit att, oaktadt många representanter från vidt skilda delar af landet yttrat sig i frågan, det likväl icke uppgifvits, att det omtalade oskicket förekommit i andra delar af landet än Dalarne och en del af Södermanland. Nu kan med skäl frågas: Kan ett ofog, begånget i en mycket liten del af landet, anses innefatta tillräcklig anledning att med ett enda slag kullkasta våra svenska sprithandlars affärsförhållanden? Vidare kan man fråga: Finnes tillräcklig anledning att pålägga ett helt land en vidt gående tvångslagstiftning, därför att några spritvaruagenter i Dalarne och några personer vid en jernvägsstation i Södermanland i onödan utbjudit spritvaror? Jag vågar påstå, att den som vill oveddigt bedöma denna sak, måste på dessa frågor svara obetingadt nej; men det ser ut som om man här i landet vore nära att beträda den vägen, att hvarje anspråk, som

Om inskränkning af möjligheten för spritvaruhandlande att å annat ställe, än der han utöfvar sin försäljningsrätt, drifva handel med bränvin.

Om inskränkt framställes under den lösa uppgiften att främja nykterheten, har utsigtning af möjlig till framgång, och det oaktadt den fraktionens män icke välja den utvigheten för vägen, om hvilken alla kunna enas, eller att genom upplysning och spritvaru- undervisning föra folket till nykterhet, utan i stället fordra, att alla handlande att skola böja sig för hvad de på grund af ett eller annat specialfall vilja å annat ställe, än der han utgöra till lag för ett helt land och alla dess invånare. Den, som vill öfvar sin försäljningsrätt, bedöma saken från synpunkten af *allas* rätt, således äfven från deras, drifva handel, som i laga ordning förvärfvat och på hederligt sätt idka spritvaruhandel, med brännvin. har således a priori meningen emot sig. Jag vågar dock hoppas, att

(Forts.)

denna kammare, der man bedömer en fråga, icke på grund af känslolösheter, utan på grund af rättvisans kraf, skall afslå såväl utskottets hemställan som ifrågavarande motioner, sedan jag fått än vidare utveckla påföljden af dessa motioners antagande.

I dem föreslås, att förbud skall utfärdas för innehafvare af rättighet till försäljning af brännvin att utom den ort, der han sin försäljningsrätt utöfvar, vare sig sjelf eller genom ombud, till salu utbjuda, eller till köpare utlemna, eller med köpare aftala om leverans af brännvin i mindre belopp än 250 liter. Hvad innebär detta? Jo, det innebär — för att klargöra saken genom exempel — att förbud skulle utfärdas för en spritvaruhandlande här i Stockholm att till salu utbjuda eller aftala om leverans af eller utlemna brännvin till mindre myckenhet än den angifna åt en person i Södertelje. Härpå svarar man mig: Hvilket fel ligger i en sådan lagstiftning? Jag ber då att vidare få utveckla motionens innebörd. Jo, förbudet -- jag följer samma exempel -- skulle komma att hindra en spritvaruhandlande i Stockholm att på angifvet sätt inleda affärsförbindelse med — en spritvaruhandlande i Södertelje eller till och med med Södertelje spritförsäljningsbolag. Nu frågar jag: *Hvilka* fördelar för nykterheten och nykterhetssträfvandet kan det medföra att förbjuda spritvaruaffärer *mellan köpmän*? Visserligen inga. Jag kan icke tillbakahålla den förmodan, att motionärerna sjelfva näppe- ligen gått till botten af sina motioner, ty i sådant fall hade de väl haft skyldighet att motivera ett så vidt gående stadgande som detta, och det hafva de icke gjort. Jag yrkar afslag å såväl motionerna som utskottets förslag.

Herr Reuterswärd: Herrarne torde erinra sig, att, då denna fråga först förevar till behandling inom riksdagen, utskottet hade afstyrkt motionen. Båda kamrarne återremitterade emellertid utskottets förslag. Vid frågans första behandling inom utskottet var jag af samma mening som den sista värde talaren. Jag ansåg dock, att, då kamrarne icke ville bifalla hvarken utskottets eller motionärernas förslag, det var utskottets skyldighet att försöka på något sätt förverkliga motionernas syftemål, ty de voro väl icke remitterade för ro skull, utan meningen var väl, att utskottet skulle dermed ännu en gång taga befattning. Vid frågans behandling inom utskottet voro nästan alla af samma åsigt som förut, att motionerna icke borde tillstyrkas på den grund att derigenom utländska spritvaruagenter skulle sättas i en bättre ställning än våra

egna inhemska agenter. Det lyckades samla majoritet om nu föreliggande förslag. Något annat sätt att lösa frågan vet jag icke. Jag tager mig friheten att vördsamt anhålla om bifall till utskottets hemställan.

Om inskränkning af möjligheten för språvaruhandlande att ä annat ställe, än der han utöfvar sin försäljningsrätt, drifva handel med brännvin.

Herr Treffenberg: Det är naturligt, att jag måste vara nöjdare med det utlåtande, som bevillningsskottet nu i denna fråga afgifvit, än med det förra. Det förra innehöll nemligen hemställan att motionen icke borde leda till någon åtgärd; men i detta utlåtande hemställer utskottet åtminstone, att en skrifvelse i ämnet måtte till regeringen aflåtas. Utskottet säger sig af den diskussion, som förra gången fördes i kammaren, icke hafva erhållit någon ledning för formuleringen af det nya stadgande, som kunde erfordras för att befordra motionens syfte, och tillägger sedermera, att det icke trott sig om att på egen hand kunna formulera ett så beskaffadt stadgande. Detta sista bekymmer synes mig dock hafva varit lätt afhjelpat, om utskottet med sig adjungerat lagutskottet. Här är ju icke fråga om någon del af brännvinslagen, som rör sjelfva beskattningen, och således hade bevillningsutskottet varit oförhindradt att i sammansatt utskott behandla frågan. Lagutskottet hade säkerligen icke kommit i förlägenhet att lemna den ledning, bevillningsutskottet sagt sig hafva saknat. — Jag är emellertid relativt nöjd med det slut, hvartill utskottet kommit, därför att jag eger förhoppning om, att äfven medkammaren skall biträda detsamma. I sådant fall kan man åtminstone vinna något. Det är visserligen sant, att det är ledsamt med ett års uppskof — och det är det minsta — men antagligen kommer den utredning, Riksdagen begär, att leda till ett förtydligande af nu gällande stadgande, hvilket mer än väl behöfves, då, såsom herrarne sett af betänkanudet, lagtillämpningen varit synnerligen vacklande. Hvad beträffar den näst föregående talarens åsigt derom, att det icke vore skäl i att underkasta hela landet en »tvångslagstiftning», då det vore egentligen endast i Dalarne och en del af Södermanland, hvarest det öfverklagade missbruket skulle hafva yppat sig, så vill jag endast erinra derom att, då bevillningsutskottets förra betänkanande uteslutande gick ut på att visa oförenligheten emellan min motion och franska handelstraktaten — en oförenlighet, på hvilken jag för min del icke tror, — de flesta talare både här och i medkammaren icke hade någon särskild anledning att yttra sig rörande *behofvet* af den nya förändrade lagstiftningen. *Om* nemligen bevillningsutskottet i sitt förra utlåtande ifrågasatt huruvida den föreslagna förändrade lagstiftningen vore behöflig, är jag, med kännedom om det stora intresse för nykterheten, som i medkammaren alltid gör sig gällande, öfvertygad om att särskildt representanterna der hade varit angelägna om att upplysa kammaren och allmänheten derom, att det öfverklagade oskicket verkligen förefinnes i många andra delar af vårt land, än de nu nämnda. För öfrigt ber jag att få erinra den förste talaren derom, att hans argumentation väsentligen är riktad mot min motion, men icke träffar utskottets hemställan, men, då jag af praktiska skäl icke ämnar här försvara min motion, utan biträder utskottets hemställan, så saknar jag

(Forts.)

Om inskränkn- anledning att bemöta, hvad han i detta hänseende yttrat. Dock vill
ning af möj- jag upplysa derom, att, då han föreställer sig att, om min motion an-
ligheten, för toges, det skulle vara otillåtet för en bränvinsförsäljare i Stockholm att
spritvaru- utlemna bränvin till en reqvirent i Södertelje, så misstager han sig full-
handlande att utlemna bränvin till en reqvirent i Södertelje, så misstager han sig full-
å annat ställe, komligt. Det skulle alls icke vara något hinder för en person i Söder-
än der han ut- telje, som vill taga spritvaror i Stockholm, att requirera dem, men han
öfrar sin för- måste hafva särskildt ombud i Stockholm för att få varan till sig trans-
säljningsrätt, porterad. Jag anser, som sagdt, onödigt att vidare uppehålla mig här-
drifva handel med, men deremot af största vikt för herrarne att få reda på den vex-
med bränvin. lande lagtillämpningen, som i hithörande frågor gör sig gällande. Utskottet

(Forts.)

lande lagtillämpningen, som i hithörande frågor gör sig gällande. Utskottet
talar äfven härom, och jag skall nu be att få fästa herrarnes uppmärk-
samhet på några af de i högsta domstolen afgjorda mål, som utvisa
tillämpningen af 4 § 2 mom. bränvinsförsäljningslagen. Dessa fall röra
missbruk inom Dalarne. En länsman der — detta referat är hemtadt
ur Holms juridiska arkiv — tilltalade vid Mora häradsrätt en sprit-
försäljningsfirma i Stockholm, därför att firman, efter att hafva genom
ombud inom Mora socken upptagit order i spritvaror, i maj 1886 å
Stockholms jernvägsstation med begäran om efterkraf inlemnad vissa
kärl, innehållande sådana varor att befordras till personer, bosatta i Mora.
Dessa spritvaror togos i beslag af länsman. Häradsrätten yttrade sig i
utslaget sålunda: att, »vid det förhållande, att varorna skola vid fram-
komsten utlösas, försäljningen måste anses hafva egt rum i Mora». På
detta och andra skäl fälades de tilltalade att böta och att utgifva ut-
skänkningsafgift, hvarjemte varorna förklarades förbrutna. Besvär an-
fördes i Svea hofrätt. Den var af annan tanke och yttrade, att, »som
de tilltalade icke kunde anses öfvertygade att hafva i Mora olofligen
försålt spritdrycker», blefve åtalet ogilladt. Tre ledamöter voro eniga
om denna åsigt, men divisionens ordförande och en adjungerad leda-
mot ansågo de tilltalade »genom ombud inom Mora socken hafva upp-
tagit requisitioner å spritvaror», och funno ej skäl göra ändring i härad-
rättens utslag. Målet fullföljdes hos Kongl. Maj:t, och hos Kongl. Maj:t
gjorde sig samma meningsskiljaktighet gällande, som i hofrätten. Fyra
ledamöter pröfvade nemligen lagligt att med ändring af hofrättens ut-
slag fastställa häradsrättens beslut. Tre ledamöter deremot funno ej
skäl att i hofrättens utslag göra ändring. Af tretton domare fälde så-
ledes sju och friade sex. Vidare hafva vi ett annat prejudikat, som ut-
fallit i alldeles motsatt rigtning. Förhållandet var nemligen, att en läns-
man, äfvenledes i Dalarne, vid Orsa tingslags häradsrätt tilltalade nyss-
nämnda firma för enahanda förseelse. Här förekom icke, att »order
upptagits af ett ombud», men i öfrigt synes förhållandet här vara det-
samma som i det förra målet. Häradsrätten yttrade sig här sålunda,
att enär firmans innehafvare erkänt, att han efter requisition sändt sprit-
varor och »vid det förhållande att varorna skolat vid framkomsten ut-
lösas, försäljningen måste anses hafva skett inom Orsa», så fälades fir-
mans innehafvare till böter och utgifvande af försäljningsafgift, hvarjemte
varorna dömdes förbrutna. Målet fullföljdes till Svea hofrätt, som ytt-
rade sig i öfvensstämmelse med sitt uttalande i det förra målet, att

Om inskränkning af möjligheten, för spritvaruhandlande att å annat ställe, än der han utför sin försäljningsrätt, drifva handel med brännvin.

som hvad i målet blifvit firmans innehafvare till last lagdt icke vore af beskaffenhet att kunna till ansvar föranleda, befriades hon från åtal. Tre ledamöter voro ense om detta beslut, men ordföranden på revisionen och en adjungerad ledamot ansågo firman hafva öfverträdt det i 4 § 2 mom. Bränvinsförsäljningsförordningen stadgade förbud mot försäljning genom ombud å annat ställe än der försäljningsrätten utöfvades, och fälde därför firmans innehafvare till böter utan att tillika ådöma honom utgifvande af försäljningsavgift eller förklara godset förbrutet. Hos Kongl. Maj:t åter utföll saken så, att fyra ledamöter ej funno skäl att i hofrättens utslag göra ändring; två ledamöter åter upphäfde hofrättens och faststälde häradsrättens beslut, och en ledamot dömde firmans innehafvare till böter. Uti ett annat af samma länsman emot annan person anhängiggjordt mål meddelades hufvudsakligen samma beslut i de olika instanserna. I dessa mål, i hvilkas afgörande tretton domare deltagit, friade alltså sju domare, och af de öfriga sex dömde tre enligt 38 § bränvinsförsäljningsförordningen till böter och utgifvande af försäljningsavgift och förklarade varorna förbrutna, hvaremot tre fälde till böter för öfverträdelse af 4 § 2 mom. nämnda förordning.

Herrarna kunna förstå att, man må hysa hvilka åsigter som helst i frågan, och således äfven gilla den af den föregående talaren intagna ståndpunkten, så är det ju alldeles nödvändigt, att man här får en tydligt formulerad lagparagraf, så att vederbörande domare, som skola tillämpa lagen, veta, hvad de hafva att rätta sig efter.

Jag nämnde, att jag af praktiska skäl icke ville yrka bifall till min motion, utan åtnöjer mig med, om kammaren vill bifalla utskottets hemställan, till hvilken jag alltså anhåller att få yrka bifall.

Herr Stråle: Under den diskussion, som egde rum vid ärendets föregående behandling i kammaren, yttrades olika meningar, huru vida den franska handelstraktaten lade hinder i vägen för tillämpningen af den ifrågasatta inskränkningen i sprithandeln. Härmed må nu vara huru som helst, så torde det dock icke ligga utom möjlighetens område att, äfven om traktaten med eller utan förändring kommer att fortfarande gälla, få någon begränsning i det ifrågavarande hänseendet.

Enligt mitt förmenande förefinnes här en betydlig skilnad emellan sprithandeln i städerna och på landsbygden; och så vidt jag vet hafva de öfverklagade missbruken egentligen egt rum på landsbygden. Jag skulle därför för min del helst hafva sett, att i den af bevillningsutskottet föreslagna skrifvelse i stället för ordalagen »inskränka möjligheten för spritvaruhandlande att å annat ställe än det, der han utför sin försäljningsrätt, drifva handel med brännvin» hade stått: »inskränka möjligheten för spritvaruhandlande att å annat ställe än det, der han utför sin försäljningsrätt, på landsbygden drifva handel med brännvin.» Jag hoppas emellertid att vid den redaktion af bestämmelserna i förevarande hänseende, som slutligen kommer att ske, man må göra denna skilnad och under denna förhoppning tillåter jag mig att yrka bifall till utskottets förslag.

*Om inskränkn-
ning af möj-
ligheten för
spritvaru-
handlande att
å annat ställe,
än der han ut-
öfvar sin för-
säljningsrätt,
drifva handel
med brännvin.*

Herr Cavalli: Jag skall bedja att få tillkännagifva, att, derest den ärade motionären på grund af de af honom anförda rättsfallen yrkat ett förtydligande af nu gällande bestämmelser i denna del, skulle jag med min röst icke hafva motsatt mig ett sådant yrkande, men detta har han icke gjort, utan han har föreslagit en vidt gående inskränkning i rätten till försäljning af spritvaror.

Derest det stenografiska protokollet öfver mitt förra anförande vore färdigt, skulle jag dermed öfvertyga min ärade motståndare, att han missuppfattat mig, och att jag hade fullkomligt rätt i min slutsats. Jag sade nemligen ungefär följande ord: »Derest nu ifrågavarande motion blefve bifallen, så skulle förbud utfärdas för en spritvaruhandlande här i Stockholm att vare sig sjelf eller genom ombud till salu utbjuda eller aftala om leverans af eller till köpare utlemna sprit till försäljning i Södertelje,» och jag tror, att min ärade motståndare skall gifva mig fullkomligt rätt i denna slutledning.

Då jag nu, dertill uppkallad, måst yttra mig i denna sak ännu en gång, begagnar jag tillfället att uttala det hopp, att påpekandet af de öfverdrifter, som ligga i nu förevarande förslag, skola medföra dess fall. Jag yrkar fortfarande rent afslag.

Herr Billing: Ehuru jag hoppas och tager för afgjort, att utskottets förslag skall vinna kammarens bifall, ber jag dock att få säga ett par ord. Både motionären i Första Kammarne och motionären i Andra Kammarne hafva säkerligen framlagt sina motioner på grund af erfarenheter från det landskap, som de tillhöra och representara, och då äfven jag för min del kan anses höra till detta landskap eller åtminstone har min del i ansvaret för hvad der göres eller låtes, så vill jag icke låta tillfället gå obegagnadt att yttra mig i denna sak, på det jag icke må synas vara likgiltig för ärendet.

Då jag för några år sedan höll visitation i en församling i Dalarne, gafs det vitsordet officiellt, att nykterheten gjort mycket glädjande framsteg der och denna uppgift var för mig så mycket mer glädjande, som dessa framsteg icke voro beroende på några konstlade åtgärder, hvilkas effekt väl kan vara stor det ena året men det följande kan framkalla sin reaktion. Från samma håll har jag nyligen och sedan denna fråga behandlades första gången här i kammarne fått en uppgift alldeles olik den, som jag fick vid visitationen för några år sedan. Det har under de senaste åren i nu ifrågavarande hänseende, i afseende på nykterheten, gått så högst betydligt tillbaka i denna ort och det just på grund af de i motionerna angifna förhållanden. Så har t. ex. en enda länsman vid ett och samma ting haft femton lönnkrögerimål och elfva fyllerimål; och alltsamman har kommit af de i motionerna åberopade förhållanden. Ty dessa resande brännvinshandlande locka bönderna, som icke så mycket förstå saken, att köpa mer än de för eget behof behöfva och så utlemna det till andra, hvarpå de blifva anklagade för lönnkrögeri. Alldeles v'sst är att här behöfver något göras i detta afseende särskildt i den ort som varit på tal, och jag skulle helst önskat, att motionerna

(Forts.)

bifallits, men då motionären här i kammaren icke yrkat bifall till sin motion och då jag hoppas, att man på den af utskottet föreslagna vägen skall komma till samma resultat, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Om inskränkning af möjligheten för spritvaruhandlande att å annat ställe, än der han utöfvar sin försäljningsrätt, drifva handel med bränvin.

Herr Sjöcrona: Då motionären förklarar, att han icke yrkar bifall till sin motion, och ingen annan heller gjort det, skall jag icke upptaga kammarens tid med att granska det deri framställda lagförändringsförslag, utan vill endast tillkännagifva, att jag för min del icke kunnat vara med om en sådan lagstiftning, emedan jag ansett, att den skulle medföra en alltför våldsam inskränkning i medborgares fri- och rättigheter.

(Forts.)

Hvad åter angår utskottets förslag, är det verkligen så oskyldigt, att hvem som helst kan vara med derom, så vida man icke drager sig för att besvära Kongl. Maj:t med mer eller mindre onödiga skrifvelser. Den af utskottet föreslagna skrifvelse skulle nemligen innehålla ingenting annat än en anhållan, att Kongl. Maj:t måste framlägga förslag i syfte att inskränka möjligheten för spritvaruhandlande att å annat ställe än det, der han utöfvar sin försäljningsrätt, drifva handel med bränvin. Men nu hafva, så vidt jag vet, dessa handlande allt sedan vi här iland det finga en särskild lagstiftning angående bränvinsförsäljning, aldrig haft och ega ej heller nu någon rättighet att drifva sin handel annorstädes, än der de utöfva försäljningsrätten, och det må väl få anses minst sagt, öfverflödigt att stifta lag om inskränkning af en rättighet, som icke finnes till. Enda effekten, som kunde genom skrifvelsen uppnås, skulle således vara den, att man derigenom fäste uppmärksamhet på och möjligen kunde få undanröjdt det vacklande i lagskipningen hvarom motionären talat och hvarpå han gifvit oss exempel. Det är utan tvivel ett önskningsmål, att lagskipningen icke må vara vacklande. Men jag skall bedja att få fästa uppmärksamheten derpå, att alla dessa af motionären refererade mål handla om den frågan, huruvida vid försäljning mot efterkraf köpet skall anses hafva skett, då varan af säljaren afsändes, eller då varan af köparen emottogs, och det vill synas mig som om denna ganska fina rättsfråga icke skall afgöras i bränvinsförsäljningslagen. Det är en rättsfråga, som kan förekomma inom alla områden för handel och vandel, sedan vi fått detta system med efterkraf.

På dessa skäl och på grund af hvad herr Cavalli anfört yrkar jag afslag å utskottets hemställan.

Herr Treffenberg: Den föregående talaren började med att förklara, att den motion, jag framburit, skulle vara en »alltför våldsam inskränkning i den medborgerliga friheten». Ja, det låter något, men det är här fråga om att tillvarataga sedlighetens intresse och då tror jag, att den der näringsfrihetens heliga grundsats bör få maka betydligt mera åt sig än den gjort hittills. Hela vår bränvinstillverkningslag, likasom bränvinsförsäljningslagen innefattar ju för öfrigt »en våldsam inskränkning» i näringsfriheten, men vi lära icke kunna undvara

Om inskränkning af möjligheten för spritvaruhandlande att såsom jag och erkänner, verkligen begått ett misstag, då jag uppfattade hans mening vara den, att om min motion bifölles, skulle det blifva förbjudet för en sprithandlare i Stockholm att *utlemma* bränvin i Södertelge, och den ärade talaren erinrade derom, att så hade han icke sagt, utan hans påstående var blott, att en sprithandlare härstädes skulle vara förhindrad att *utbjuda* sin vara i Södertelge. Ja, det är just hvad jag velat. Jag tror, att södertelgehandlandena nog hafva reda på stockholmstidningarne och der vankas esomoftast annonser från spritförsäljare här i staden. Handlandena i Södertelge stanna säkerligen icke i förlägenhet för att få reda på till hvem de skola skriva och requirera sina varor härifrån. Detta skulle ju icke blifva förbjudet utan blott att sprithandlandena härstädes icke finge skicka agenter för att utbjuda sina varor.

Vidare upplyste den ärade talaren på malmöhusbänken, att jag, såsom jag och erkänner, verkligen begått ett misstag, då jag uppfattade hans mening vara den, att om min motion bifölles, skulle det blifva förbjudet för en sprithandlare i Stockholm att *utlemma* bränvin i Södertelge, och den ärade talaren erinrade derom, att så hade han icke sagt, utan hans påstående var blott, att en sprithandlare härstädes skulle vara förhindrad att *utbjuda* sin vara i Södertelge. Ja, det är just

(Forts.)

hvad jag velat. Jag tror, att södertelgehandlandena nog hafva reda på stockholmstidningarne och der vankas esomoftast annonser från spritförsäljare här i staden. Handlandena i Södertelge stanna säkerligen icke i förlägenhet för att få reda på till hvem de skola skriva och requirera sina varor härifrån. Detta skulle ju icke blifva förbjudet utan blott att sprithandlandena härstädes icke finge skicka agenter för att utbjuda sina varor.

Jag vet slutligen icke om jag riktigt fattade herr Sjöcronas mening att frågan om efterkraf skulle vara en så »fin fråga» och att bestämmelsen om den laga verkan af efterkrafsköp icke skulle hafva sin plats i bränvinsförsäljningslagen. Jag förstår icke hvar den eljest skulle hafva sin plats, då fråga här är om att förekomma de missbruk, som ske just genom efterkraf. Det är just i denna fråga, som det visat sig, att olika prejudikat blifvit gifna. Vid ett tillfälle ansågs köpet hafva skett i Orsa och vid ett annat i Stockholm. Jag vet, som sagdt, icke hvar det lösande ordet i denna fråga skulle hafva sin plats, och till dess herr Sjöcrona upplyser mig om den närmare beskaffenheten af denna fina fråga, vidhåller jag mitt yrkande.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen enligt de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu förevarande memorial hemställt och vidare på afslag derå samt förklarade sig finna den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Cavalli* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i sitt memorial n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 52;

Nej — 44.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 52, af herr *vice talmannen*, om anslag till hyresersättning åt provinsialläkare, m. m.; och

n:o 53, af herr *Wieselgren*, angående pension för enkan efter f. d. generaldirektören M. Huss.

På gjorda propositioner hänvisades dessa motioner till statsutskottet.

Kammaren åtskildes kl. 3,04 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
